

LIETUVIŲ

DIENOS

JUZĖ DAUŽVARDIENĖ, LIETUVOS GEN. KONSULĖ

LITHUANIAN DAYS

JANUARY

1974

1974 M. SAUSIO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029
Telefonas: 664-2919

1974, sausis Nr. 1 (140)
Eina XXV metai
January, 1974 No. 1 (140)
Volume XXV

Redakcinė kolegija / Editorial Staff

DALILA MACKIALIENĖ □ PRANAS GASPARIŠ
□ VACYS PRIŽGINTAS □

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher

ANTHONY F. SKIRIUS

Administratorius / Circulation Manager

GEDIMINAS RUKŠĖNAS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.
If subsription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1. Single Copy \$1.

Prenumerata metams \$9.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$9.00 per year in any country of the world. Garbės prenumerata / Honorary subscription \$15.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California"

TURINYS / CONTENTS

Lietuvos valst. prezidento Antano Smetonos 30 metų mirties sukaktis.	3
Lietuvos gen. konsulė Juzė Daužvardienė vi-suomeninio ir diplomatinio darbo kelyje, ra-o Jurgis Janušaitis.	4-5
M. Makrickas, Laiškas. Beletristika.	-9
Tryliktoji kompozicija, eilės, J. A. Jūragis. ...	9
D. Mitkienė, Andromachų laiškai, eilės.	10
Stasys Raštikis, Neužmiršamas Klaipėdos krašto prijungimas.	11
DAILININKŲ ŠEIMA ČIURLIONIO GALE-RIJOJ — C. ir I. Mickūnų paroda	12-13
J. Kelečiaus darbų paroda —	12
Apie naująjį Lietuvos žemėlapi, sudarytą J. Andriaus.	14-15
Kalifornijos lietuvių radijo emblema.	15
Vliko jub. seimas To-onte.	16
Naujos knygos.	16
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika.	17-18

ENGLISH SECTION

J. Daužvardis, Consul-Gen. of Lithuania and The First Lady Mrs. Patria Nixon...	19
Mrs. J. Daužvardis, Consul- Gen. of Lithuania Admiring Christmas Tree.	19
A. Vitkauskas, How Upton Sinclair wrote "The Jungle".	20
The ShortestMoon, by J. Tininis.	21
Lithuania in Philately (6) — Druskininkai. By A. Bernotas.	22
Lithuanians Make News.	23

Lietuviškos Radijo Programos.

ADMINISTRACIJA RAŠO:

Dėl nepaprasto išlaidų pakilimo, LD žurnalo prenumerata 1974 metams pakeliama vienu do-leriu — iki \$10 metams.

Atskiro nr. kaina — \$1.

"Lietuvių Dienų" leidykla

LD Prenumeratorių žiniai

Visi 1974 m. "Lietuvių Dienų" prenumerato-riai, nežiūrint, kad jie būtų anksčiau atsilyginę, turi teisę gauti už pusę kainos dvi mūsų išleis-tas plokšteles: Liet. kompozitorių dainų rečita-lis — Stasės Klimaitės Dainos ir Poezija ir proza — Keturi autoriai — P. Andriušis, Bern. Braz-džionis, A. Gustaitis ir St. Santvaras.

Abi plokšteles užsisakydami prenumeratoriai gauna tik už \$5. (LD atnaujinimo vokelyje pažymėta "už plokšteles"). Kas prenumeratą esate jau atsiuntę, prašome siųsti tik čekį, pažymėję "už plokšteles", adresu: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029.

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

Lietuvos Genralinė konsulė Juzė Daužvardienė.
Foto by Ed. Mankus
Žiūr. tekstą 4 ir 5 puslapiuose.

Mrs. J. Daužvardis, Consul General of Lithu-ania. — The wife of a career diplomat, the late Dr. Petras Daužvardis, and his of-ficial secretary, she factually had to take over the burden of representing her Lithuanian coun-trymen when her husband succumbed under his load in 1971. She managed to carry on and was designated Consul General by the Chief of the Lithuanian Diplomatic Service, S. Lozoraitis, obtaining formal recognition from the U.S. Gov-ernment on Nov. 2, 1973.

Details of the tributes to Mrs. J. Daužvardis in this issue can provide a clue as to the variety of her activities.

Her all-American background, might explain her vigor and efficiency: born in Worcester, Mass. dilligent at studies, proficient in art and public exposure since the age of ten; A. B. of Law (Northeastern Univ.) and a social worker later; a lecturer and journalist she has worked hard but always remained dedicated to the needs of her Lithuanian countrymen, whether in their private or in public needs, and espe-ially during the recent era of the Lithuanian old-country ordeals.

Lietuvos Valstybės Prezidento ANTANO SMETONOS 30 metų mirties sukaktis

Prieš trisdešimt metų sausio 9 d. tragiškai mirė pirmasis ir paskutinis Lietuvos valstybės prezidentas Antanas Smetona. Tragiška savo mirtimi lyg sutapatina tragišką visos lietuvių tautos likimą, iš kurio išsivaduoti jokių pragiedrulių kol kas nesimato.

A. Smetona Lietuvos prezidentu išbuvo beveik penkiolika metų su pertrauka. Visas savo jėgas, laiką, sugebėjimus ir išsimokslinimą pašvęsdamas lietuvių tautos sąmoningumo kėlimui ir jos tautinės sąmonės ugdymui. Jis yra buvęs vienas iš geriausių ano laikotarpio publicistų, savo straipsniuose apimdamas grynai lietuviams rūpimus klausimus. Jis ne tik rašė lietuviams reikalingais klausimais, bet ir vertė į lietuvių kalbą naudingas knygeles bei brošiūras lietuviui ūkininkui.

A. Smetona yra išleidęs kelis savo raštų tomus, kuriuose telpa daug straipsnių, raštų įvairiuose laikraščiuose ir žurnaluose. Visų jų pagrindinė mintis buvo lietuvių tautos vienybė, išsivadavimas iš rusų priespaudos, būdai ir priemonės atsispirti prieš pavojus, kurie rusų priespaudos metu darėsi kas kartą aktualesni. A. Smetona stengėsi kiek galima daugiau lietuvių įtraukti į kultūrinį darbą. Jis ypatingai pabrėžė, kad kultūros darbą dirbantieji nesiskirstytų į sroves ir partijas, bet savo darbą derintų bendram Lietuvių Tautos atgimimo tikslui. Tuo pačiu jis pats kėlė opozicijos reikalingumo klausimą, nes be opozicijos tauta užmigtų. Bet

A. Smetona 1893 metais Palangos gimnazijos mokinys.

ANTANAS SMETONA

(1874 — 1944)

Lietuvos valstybės prezidentas

1919 — 1920 ir 1927 — 1940

A. Smetona 1902 m. baigęs Petrapilio un-tą.

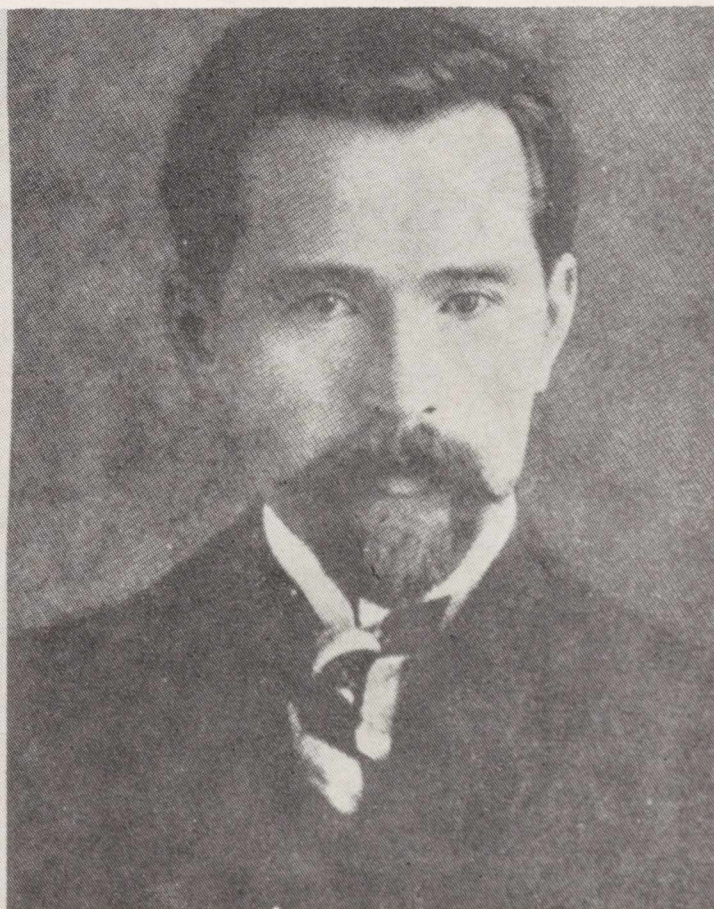
tos opozicinės partijos neturi kenkti vienin- gam lietuvių tautos siekimui ir kultūros puo- selėjimui.

Daug A. Smetonos minčių ir įtaigojimų iš- keltų ano meto raštuose, galėtume prisitai- kinti ir šių dienų mūsų gyvenimui, nes nė vienos pavergtos tautos problemos nesensta, jos yra aktualios visą laiką, iki tauta ir vals- tybė nusikrato priespaudos ir pavergėjo. Šiandien tos pačios problemos, net aščiau, pasireiškia mūsų nuomonėse, požiūryje iš savo asmeniško ar partinio taško, ir žvilgs- nyje į praeitį, iš dar tokios netolimos per- spektyvos, nors A. Smetonos veikla ir asme- nybė jau priklauso praeičiai, tačiau kontra- versijos šis trijų dekadų laikotarpis neišdildė ir, atrodo, dar ilgai neišdildys.

“Antano Smetonos visuomeninė ir valsty- binė veikla sutapo su atkurta Nepriklausoma Lietuva. Jo vaidmuo nepriklausomos Lietuvos gyvenime nepaprastai didelis: An- tanas Smetona — pedagogas, mokslininkas, filosofas, publicistas, lietuvių tautinės ideo- logijos puoselėtojas ir pagaliau valstybininkas — vienas nepriklausomos Lietuvos atkūrėjų, jos politinio gyvenimo ilgametis vairuotojas. Jis Valstybės Tarybos, paselbusios atstatytą nepriklausomą Lietuvą, pirmininkas. Jis pir- masis Lietuvos Respublikos Prezidentas. Jis ilgiausiai vadovauja nepriklausomos Lietu- vos gyvenimui (ligi pačių jos sutemų). Jo asmuo yra ne tik tampriai suaugęs su lie- tuvių kultūra ir tuometinėmis aspiracijomis, bet taip pat neatskiriamai sutapęs ir su pačia realiaja Lietuvos valstybės politika.” (A. S. monografija).

A. Smetona: 1. H.-S. student of Palanga, 2. Having completed his studies at Petersburg Univ., 3. Editor of “Viltis”, in 1909.

A. Smetona 1909 m. “Vilties” redaktorius.

Lietuvos Gen. Konsulė JUZĖ DAUŽVARDIENĖ

VISUOMENINIO IR DIPLOMATINIO
DARBO KELYJE

Rašo *Jurgis Janušaitis*

Šių dienų pasaulis išgyvena didelį politinį netikrumą. Didžiųjų valstybių vedama politika nedžiugina mažųjų, pavergtų tautų. Lietuvių tauta desperatiškai, nors ne su ginklu, kovoja prieš okupantą savoje žemėje. Iš-eivijos lietuviai, kiek įmanoma, glaudžia gretas, kad savo veikla ir darbu lengvintų pavergto lietuvio dalią, kad artintų Lietuvai laisvės rytmetį ir kad laisvam pasauliui bylotų apie okupanto užmačias Lietuvoje.

Iš-eivijoje lietuvių politinei veiklai vadovauja mūsų veiksniai ir diplomatinė tarnyba. Tai ypač svarbios institucijos, kuriom mes turime nuolatos skirti dėmesį ir visokeriopą talką bei paramą.

Chicagoje turime neprikl. Lietuvos salelę — Lietuvos generalinį konsulatą. Visi gerai mename, su kokia energija, pasišventimu ir atkaklumu Lietuvos reikalus atstovavo ir gynė šviesaus atminimo valstybininkas, Lietuvos generalinis konsulas dr. Petras Daužvardis. Jo netekome pačiame sunkiausiame politinio gyvenimo laikotarpyje. Tai buvo didelė spraga padaryta diplomatinėje tarnyboje. Po konsulo mirties kilo didelis susirūpinimas lietuvių tarpe: O kas gi šį didelį takto ir aktyvų diplomatą pakeis-

Lietuvos gen. konsului dr. P. Daužvardžiui rimčiau sunegalavus, Lietuvos Dipl. šefas min. S. Lozoraitis jau 1971 m. rugpiūčio 28 d. paskiria laikinai eiti Lietuvos generalinio konsulo pareigas sergančio konsulo žmoną Juzę Daužvardienę, kuri su savo vyru išdirbo konsulate ilgus metus, eidama konsulato sekretorės pareigas ir buvo visapusiškai su-

Kons. J. Daužvardienė, sūnus Petras-Vytautas ir marti Dolores.

Cons. Gen. of Lithuania, Mrs. J. Daužvardis, with her son Petras-Vytautas and daughter-in-law Dolores.

Dr. P. Daužvardis ir žmona Juzė konsulato darbo kabinete Chicagoje.

sipažinusi su konsulato darbu. O po a. a. L. gen. kons. Daužvardžio mirties, 1971 m. lapkričio -2 d. gauna formalų paskyrimą ir JAV vyriausybės pripažinimą.

Taigi vėl susilaukėme prityrusios diplomatės, turinčios plačias pažintis su kitų kraštų konsulais bei JAV politikos vairuotojais. J. Daužvardienė, kaip ir velionis jos vyra, turi įgimtą gabumą ne tik diplomatiniam darbui, bet ir visuomeninei veiklai. Plačių pažiūrų, didelės tolerancijos ir takto asmenybė, mokanti lietuvius padrąsinti, jungti, pamokyti, patarti, o drauge neatlaidi Lietuvos okupantui ir ryžtinga diplomatinėje veikloje.

Ji Amerikos lietuvaite, gimusi Worcester, Mass. Nuo pat vaikystės suka į mokslo kelius. Baigia Clasicl aukšt. mokyklą, Massachusetts universitete psichologijos ir sociologijos mokslus, Northeastern un-te baigia teisę ir gauna teisės mokslų Bakalauro laipsnį (L.L.B.). Mėgsta meną ir muziką ir jos mokosi pas Miką Petrauską ir kt. Worces-

Mr. and Mrs. P. Daužvardis in the Consular Office in Chicago.

terio mokytojus.

Dar besimokydama pr. mokykloje pradėjo užsidirbti pati sau duoną. Vėliau vieuolika met. dirbo "Amerikos Lietuvio" administracijoje ir redakcijoje. North American Civic League for Immigrants lietuvių skyriaus ir Worcester sk. vedėja. Jaunamečių (Juvenile) teismo investigatorė ir vertėja. Worcester miesto Board of Publis Welfare social worker-tarnautoja ir dvejus metus vadovauja nuosavai laivakorčių agentūrai. Darbe parodė savo sugebėjimus, visų buvo gerbiama ir vertinama.

Ji visuomenininkė nuo vaikystės. Būdama 7 metų, ji puikiai deklamuoja, dainuoja vaikų choruose. Vėliau aktyviai dalyvauja Lie-

Cons.-Gen. Mrs. J. Daužvardis, addressing the participants of a banquet honoring "Draugas" publishing Co. in Chicago. Seated next to the speaker is Bishop V. Brizgys.

Kons. J. Daužvardienė kalba "Draugo" bankete 1972 m. gegužės m. Dešinėje vysk. V. Brizgys. Foto V Noreika

Konsulų baliuje — Gen. kons. J. Daužvardienė su ponia G. Profili, Italijos konsulo žmona.

Traditional and modern ball gowns at a Consular Ball in Chicago: Consul gen. of Lithuania J. Daužvardis and Mrs. Giacomo Profili, wife of the Consul Gen. of Italy.

tuvos bonų pardavimo vajuose, įvairiose lietuvių vykdomose rinkliavose. Iš mažens turėdama meninių gabumų, ji domisi scenos menu, vaidina ir režisuoja spektaklius. Ją sutinkame įvairiuose koncertuose akomponuojant solistams ir chorams. Ji uoli Vanagaičio talkininkė, gastroliauja su Dzimdzi-Drimdzi grupe ir kt. grupėmis.

Išaugusi lietuviškoje dvasioje, rūpinasi ir jauniosios kartos ateitimi. Ji trijose — Aušrelės, L.R.K.S.A. ir S.L.A. kuopų mokyklėlėse mokytojauja ir dėsto lietuvių kalbą bei vadovauja vaikų chorams. O kur kitos lietuviškos organizacijos! Ir čia J. Daužvardienė matome nepavargstančią, nestokojančią sumanumo ir energijos. Ji tų organizacijų valdybose varo gilią vagą. Įvairiose Am. lietuvių kolonijose skaito įdomias, Lietuvą liečiančias paskaitas, žadina anų laikų lietuvių tautinę sąmonę. Ji jau nuo 10 metų ima reikštis lietuviškoje spaudoje kaip uoli bendradarbė. Su plunksna nesiskyrė iki pat šių dienų. Dažnai ir dabar ji ne tik lietuvių, bet ir amerikiečių didžiojoje spaudoje, kaip mūsų tautos reprezentantė, kalba apie pavergtos tėvynės rūpesčius ir šio krašto valdytojams rodo okupantų užmačias.

1933 m. su Lietuvos vice-konsulu dr. P. Daužvardžiu New Yorke sukūrė gražią, lietuvišką šeimą. 1937 m. Daužvardžių šeimą sutinkame jau Chicagoje. Čia atsiveria ir J. Daužvardienei labai plačios ir neribotos lietuviškos veiklos galimybės, į kurias ji įauga visa širdimi. Įvairiomis progomis skaito šimtus paskaitų. Viena su Lithuanian Lore Trio ir soliste Ona Piežiene bei pianiste Zita Šimutiene atlieka menines programas. Aktyviai darbuojasi Am. Raudon. Kryžiuje kaip lietuvių ryšininkė ir Kalbėtojų biuro narė,

o vėliau kaip Kalbėtojų biuro pirmininkė.

Įsisteigus Balfui, J. Daužvardienė dirba kaip Balfo oficiali atstovė ir ryšininkė-Community & War Fund.

Rūpindamasi Lietuvos reikalų reprezentavimu svetimuosiuose, ji ima organizuoti vadinamas Lietuvių Dienas, drauge būdama jų vedėja ir pranešėja, Chicago Fair, Railroad Fair. ir kitose vietose.

O kas Chicagoje išpopuliarino Kalėdų proga ruošiamas lietuviškas eglutes? Ji tų eglių rengėja, šiaudinukų meno atgaivintoja, kasmet dabar Mokslo ir Pramonės muziejuje organizuoja ir paruošia lietuviškas kalėdines programas ir jas praveda. Vien tik 1973 m. lietuviams skirtą dieną muziejų aplankė, gėrėjosi lietuviška eglute, žiūrėjo kalėdinės programos 21.361 asmuo kitatautis. Jos pastangomis šiandien reprezentacines, lietuvių tautinį meną reprezentuojančias Kalėdų eglutes randame įvairiuose pastatuose, muziejuose, bankuose ir pan.

Šalia savo tiesioginių — Lietuvos generalinės konsulės pareigų — ji neišsiskiria iš Lietuviškosios veiklos nei dabarties metų slinktyje. Įvairūs minėjimai, organizacijų renginiai, koncertai, meno parodos, jaunimo organizacijos, pagerbimai ir t.t. sudaro judrų lietuvišką gyvenimą. Ji ir čia kaip oficiali mūsų tautos atstovė, kaip garbės svečias, kaip didelė miela lietuvių su jautriu, patriotiniu žodžiu, su taiklia mintimi, su paskata niekada nepavargti laisvės kovoje, su mintimi visus lietuvius jungti bendram darbui.

Stabtelkime konsulate. Jis veikia, kaip veikęs. Visas septynias dienas savaitėje. Tik skirtumas toks, kad už didelio rašomojo stalo kabinete nebėra didžiojo mūsų valstybininko dr. Daužvardžio, o jo kėdėje sėdi jo įpėdinė J. Daužvardienė, be talkininkų, be pagalbininkų. Ji anksčiau buvo kruopšti sekretorė, žinojo konsulato darbą iki smulkmenų, talkino konsului; dabar tą darbą atlieka ji viena — tvarko raštines, atsako į šimtus telefoninių šaukimų, priima interesus, atsako į raštus, oficialiai reprezentuoja lietuvių reikalus įvairiuose kitų tautų oficialiųjų asmenų priėmimuose, atstovauja Lietuvos konsulą konsulų priėmimuose ir kt. Štai ir dalinė darbų statistika: 1973 m. konsulate gauta 1614 įvairių raštų, laiškų; iš konsulato išsiųsta 1370 raštų, dokumentų, informacijos leidinių apie Lietuvą ir lietuvius išsiųsta 221; iš jų 41 lietuviams ar lietuvių kilmės asmenims. Dalyvavo lietuvių parengimuose 52 kartus, oficialiuose kons. korpo, vietos įstaiigų ir valdžios priėmimuose 34, pasakė 32 kalbas, dalyvavo 20 posėdžių-pasitarimų.

Šeimyniniame gyvenime ji išliko tauri lietuvių motina — išgyveno didį skausmą, žuvus sūnui aviacijos pulk. Fabijonui Gediminui, nepalūžo netekusi savo brangaus vyro...

Šia proga prisimindami garbingą lietuvių moterį, užimančią tokias aukštas pareigas,

Lietuvos gen. kons. dr. P. Daužvardis ir Daužvardienė prie lietuvių eglutės Mokslo ir Pramonės Muziejuje, Chicagoje.

The late Consul-Gen. of Lithuania and Mrs. Daužvardis — the present Consul General, at the Lithuanian Christmas Tree, Museum of Science & Industry, Chicago.

Chicagos liet. skautai-ės lanko Lietuvos gen. konsulatą, vidury — kons. J. Daužvardienė.

The Lith. Scouts of Chicago visit their Consul-General, Mrs. J. Daužvardis.

išeivijoje gyveną lietuviai didžiai vertina jos darbus išeivijos lietuviams ir pavergtos Lietuvos šviesenei ateičiai.

LAIŠKAS

Tai buvo paprastas atvirukas iš Lietuvos gen. konsulato Niujorke. Turinys skambėjo maždaug šitaip: Gerb. p. Pultinevičiaus, Mr. Walter Callas Čikagoje paieško Pultinevičiaus iš Cibavo kaimo Lietuvoje; daugiau duomenų mums nėra pateikta; jeigu esate tas asmuo, malonėkite jam parašyti šiuo adresu: toks ir toks numeris, So. Jakoboski Ave., Chicago, Ill., ir t. t. ir t. t. Tai buvo viskas. Pultinevičius parodė atviruką kapitoniui.

— Aiškiai ne jums, — tarė šis, susipažinęs su turiniu. — Esate gi iš Užplynių, o ne iš kokio nors Cibavo, kaip čia rašoma.

— Kaip tik iš Cibavo, ponas kapitone. Užplynių kaimas buvo toks ilgas, kad mūsų pusę už pelkių ir už kalno žmonės nuo neatmenamų laikų kažkodėl vadindavo Cibavu. Tačiau popieriuose visur rašė "Užplyniai". Vadinas, ieško kaip tik manęs, ir tai kas nors iš mūsų krašto. Bet pavardė man visai negirdėta.

— Net neatrodo lietuviška.

— Visai ne.

— Europoje yra viena garsi dainininkė su šitokia pavarde. Italė. Ar graikė.

— Seniau čia jie pavardes labai iškreipdavo. Gal kartais koks nors Colis?

— Angliškai ši pavardė būtų tariama ne Calas, o Kalas.

— Tai — Kaulas.

— Arba Kailius.

— Tikrai, Lietuvoje buvo pavarde Kailius. Ir Kailiukaitis. Bet nepažinau nė vieno.

— Greičiausia, čia kas nors labai paprasto, tik nepanašiai parašyta.

— Labai negera, kad Amerikoje taip savo pavardes kaitaliodavo!

— Kaitaliodavo ir Lietuvoje, ponas Pultinevičiaus.

— Taip, bet ten atlietuvindavo. Net ir aš pats kartais galvodavau pakeisti, ar bent numesti nelietuvišką galūnę. Jums lengva sakyti, ponas kapitone, kai pats esate paveldėjęs tokią grynai lietuvišką pavardę.

— Kas, ar aš? Visai ne, ponas Pultinevičiaus. Mingėla nėra mano gimtoji pavardė. Tai man ją Karo Mokykloje taip atlietuvino. Mano tikroji pavardė buvo Mengelis.

— Mengelis? Bet juk tai taip pat lietuviškas žodis.

— Taip?

— Mengelis, tai menkselys.

— Tikrai?

— Daug kas pas mus ir dabar menkselį dar taip vadindavo, ypač kur senesni ūkininkai.

— O kas yra menkselys?

— Menkselys, tai mengelis. Arba, kitaip sakant, miežiai, avižos, žirniai ir vikiiai. Viskas drauge pasėta, daugiausia žaliai pašarui.

— O, tai vadinasi mišinys.

— Taip vadindavo tikrai "Ūkininko patarėjas".

— Kodėl ne, girdėdavau plačiai ir žmonėse. O mengelis arba mengselis, tai iš vokiško, atnešta iš Prūsų. Atlietuvinti reikėjo, tik gaila, kad taisydami ir vėl pagadino. Kitaip sakant, sulenkino. Turėtų būti Mingaila, kaip ir Jogaila. Lenkiška tų vardų forma, tai Jagielo ir Mingielo. Mingėla yra iš lenkiško. Bet nieko nepadarysi, dabar jau taip visuose dokumentuose.

— O gal čia šita pavardė tik sutrumpinta? Kitaip sakant, likusi tik jos pradžia?

— Pamėginkime ir taip. Sakysim — Kalaitis, Kalonis, Kalavičius, Kalėnas...

— Kalanka, Kalabinis, Kalapinskas, Kalasuskas...

— Kalasauskas...

Pultinevičius sugriebė kapitoną už alkūnės.

— Pala, pala, sustokit. Kalasauskas! Turim gerai pagaltot.

— Kalasauską pažinote?

— Kur gi ne! Mano uošviai. Mano pati, tai Kalasauskaitė, Ona Kalasauskaitė.

— Gal kartais kas nors iš jos giminių buvo emigravę į Ameriką?

— Į Ameriką nežinau, bet jos vyresnis brolis išvyko į Kanadą. Tik jau labai senai, dar prieš aną karą, ir iš jo niekad nebuvo žinios.

— Greičiausia, tas pats. Iš Kanados pervazuodavo čia, kur daugiau lietuvių.

— Bet netinka vardas. Dabar jau gerai prisiminiau, buvo Vincas. O čia, turbūt, Vladas.

— Kaip tik ir yra Vincas, ponas Pultinevičiaus. Vincą jie kažkodėl pakeisdavo arba į William arba į Walter. Vincas Kalasauskas, nelieta jokios abejonės. Leiskite pasveikinti, ponas Pultinevičiaus. Tai tas jūsų vakarykštis nuėjimas!

Pultinevičius tylėdamas ištiesė ranką. Valandėlę jis negalėjo ištarti žodžio — taip buvo paveiktas. Išblyško net jo veidas, tačiau akyse švystelėjo retai matoma prošvaistė.

— Gal, Dievas duos, kokios žinios... — galiausiai pusbalsiu ištara jis.

— Taip. Galimas daiktas, kas nors apie jūsų žmoną.

Pultinevičius atsiduso, bet neišdrįso balsu pasakyti savo vilties. Patyrimas jį senai išmokė būti labai atsargų šitokiais atvejais.

Ilgai nedelsdami, jie sėdo redaguoti laiško, prasidedančio žodžiais: "Jei tamsta esate Vincentas Kalasauskas iš Kintų kaimo, Virbalio parapijos...", kuriame Pultinevičius trumpai painformavo apie savo odsėją, nors ne-

darydamas iš to jokių išvadų, gi pabaigoje, labai trumpai, ir tik Mingėlos priverstas, pasiteiravo, be nesą kokių naujienų iš Sibiro nuo Onos.

— Bet, ponas kapitone, jeigu jis ką nors žino, tai parašys ir neklausiamas.

— O, ne, jis galvos, kad jūs jau žinote, ir kad žinote daugiau ir geriau už jį patį. Kaip tik reikia paklausti. Žinau, kad bijotės apsi-vilti, ir kad tai esti skaudu, bet nieko nepadarysi...

Laiškas, peržegnotas į laimingą kelionę, išėjo. Pultinevičiui tai reiškė tam tikrą palengvėjimą — dabar beliko laukti, daugiau daryti nebuvo ko. Kol neatėjo atsakymas, buvo galima net trupučiuką pasvajoti — tik, žinoma, labai atsargiai. Ir atsakymas gal neturėjo ateiti labai greitai. Vadinas, dar visa savaitė (ar net dvi) šiokios tokios vilties.

Grižęs iš gatvės po laiško įmetimo, Pultinevičius atsigulė. Buvo jau vėlu, ir oras atvėsęs, ir medžiuose pradėjo šiurenti smagus vėjelis, kartais garsiai sušniokšdamas, be miegas neėmė. Užuoat jo, sąnarius maloniai atpalaidavo savotiškas palengvėjimas ar pasitenkinimas, o vaizduotėje ėmė be sąryšio šmėsčioti įvairūs reginiai, kaip prieš užmie-gant, tačiau Pultinevičius liko toks pat budrus, kaip dienos metu, galįs tuos vaizdus rišti vieną su kitu, rasti jų prasmę ir juos papildyti iš savo atminties. Šitaip jis praleido didžiąją nakties dalį, tačiau tai nebuvo varginas nemigas, o priešingai, tikras dvasinis atgajus, nuo kurio pailsi ir kūnas.

Sakysim, nė iš šio, nė iš to atsistojo prieš akis ratų tepalo skardinės, kokias laikydavo namuose, juodos, persisunkę ir aplipę dulkėmis bei šapais, su ant antvožo geltonu sparnuotu arkliu ir užrašu: "Ratų fabriko tepalas Rika, Virbalis." Rika, tai Ridzlickis ir Kąganskis. Tepalo kvapas primena vieškelį per rugiapiūtę, kai sunkiai prikrautų vežimų buksvos juodai spiaudosi į dulkes, kalvę su vieni prie kitų sustumtais pleperiais ir bričkutėmis, kurių nuogos ašys rymo ant rąstelių bei lentgalių, ir kelionės vaikystėje su tėvu į Virbalį to tepalo pirkti.

Kelionė arkliais per vasaros karščius (žiemą jo nesiveždavo) Pajevonio kalvomis, nors įvairiomis ir nenuobodžiomis, su pušynais ir toli matomais vaizdais, tačiau virpančiomis nuo kepinamo smėlio, jį, priedo dar taip anksti prikeltą, greitai nuvargindavo ir jis užmigdavo. Tačiau važiuojant namo būdavo visai budrus ir, vos pravažiavus Drausgirį, jau imdavo dairytis ir sekti akimis, kada už pasisukimo pasirodys ta didžioji senoviška klėtis.

Keliui pasisukus, kairėje atsiverdavo plačios pievos iki miško ir pro jį dar toliau, iki pat Virbalio; priekyje sudunksodavo kalvos, nuo kurių jie nusileido atvažiuodami ir į kurias turėjo kilti grįždami. Dešinėje, visai prie kelio, užstojanti pakeleivio akims kiemą ir kitus pastatus, stovėjo šiaudais dengta sena,

sena rąstų klėtis, labai ilga, beveik net nepri-
derančio trobesiui ilgumo, nuo pamatų iki
pat kraiko apžėlusi tamsiai žaliomis sama-
nomis. Tik ją pravažiavus — o tai užtrukdavo
gerą valandžiukę laiko — pasirodydavo ir li-
kusieji ūkio pastatai: skarda dengtas gyve-
namasis namas (anais laikais kaime tai dar
buvo didelė naujiena); drėbtinio mūro tvar-
tas su storųjų bičių išlandžiotomis sienomis;
kluonas, taip iš visų pusių apdurstytas pelu-
dėmis bei pašiūraitėmis, kad visai nesimatė
sienų, o tik labai platus stogas — atrodė, kaip
viščiukus aptūpusi pereklē višta; ir, be abe-
jo, šulinys, taip pat iš rąstų, viršuje apker-
pėjusių, apačioje apsamanojusių. Vanduo,
sprendžiant iš svirties ilgumo, jame turėjo
būti labai šaltas.

Pravažiavimas pro šią sodybą vykdavo su
tam tikromis apeigomis, tiek sykių kartoja-
momis, kad ilgainiui jas atmintinai išmoko
net arkliai.

— Klėtis ilga, kaip gavėnia, — sakydavo
tėtė, rodydamas į ją pypkę, ir tyčiomis para-
gindavo arklius, tačiau šie, gerai suprasdami
juoką, tikrai krustelėdavo uodegomis. — Kaip
tu manai, ką jie gali į šitokią klėtį dėti?

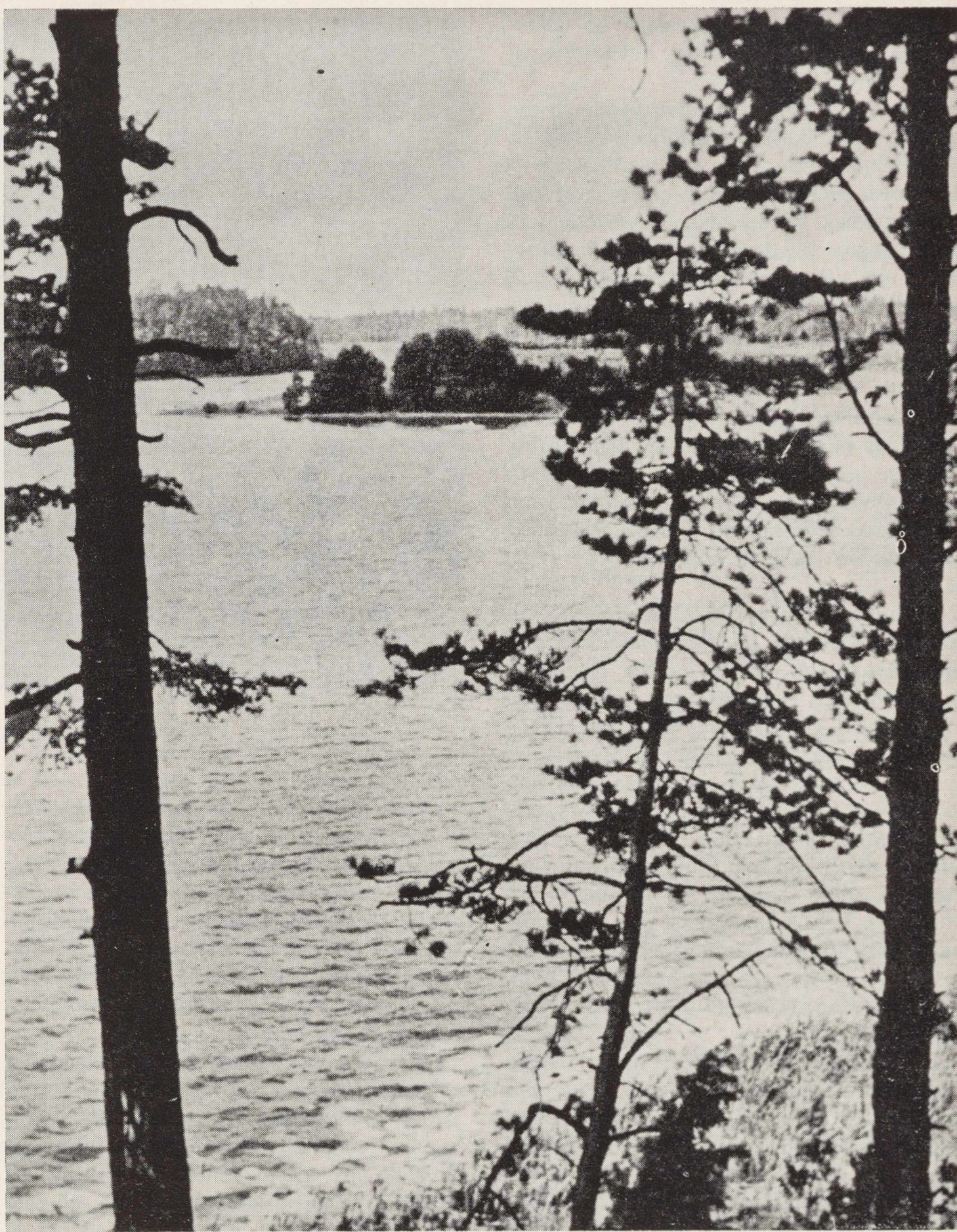
Pultinevičius senai žinojo atsakymą, bet
kaskart apsimesdavo nežinąs ir tik purty-
davo galva, vos pajėgdamas sutvarkyti juo-
ką. Tėvas imdavo zulintis sostelyje, lyg jam
būtų nepatogu sėdėti, bet pats nė nešypte-
lėdavo. Tikrai, kai vėl pravėrė burną, kiek-
viena jo ištartame skiemenyje jautei už-
gniaužtą, turintį dar sugriaudėti linksmumą.

— Jie, matai, šitoje klėtyje laiko *kuntraban-
tą*. Parvaro iš Prūsų ir čia klėtyje paslepia.

Pultinevičius tada jau prapliupdavo neuž-
tvenkiamu kvatojimu. *Kuntrabantas* su ragais,
panašus į karvę, truputį žvairas, dreba klė-
tyje susitraukęs už aruodo iš baimės, kad tik
jo čia kas nors neužklyptų. Tamsa kvepia
duonos kepalais ir kačių šlapimu. *Kuntra-
bant*as yra kaip aitvaras — jis apdovanoja tur-
tais ir slėpiningomis galiomis kiekvieną, kas
tik jį parsivaro iš Prūsų.

Galiausiai neišlaikydavo savo rimties nė
tėvas. Klėties pasieniu nuaidėdavo jo juokas,
storas ir garsus, panašus į šūkavimą tuščiam
kluone. Jis tik išsiimdavo iš dantų pypkę,
kad ši neįkristų į šiaudus ar nenuriedėtų po
vežimo ratais.

Tuo metu jie jau važiuodavo pro vartus,
niekad, matyt, neužkilnojamus, su sidabra-
žolėmis, sūreliais, lipikais, kasotėliais, gyslo-
čiais ir kuo nebūt apžėlusia tarpuvarte. Kie-
me tuo tarpu kas nors dirbuliuodavo ar
vaikštinėdavo, ir pakėlęs galvą stebėdavosi,
kuo gi esąs toks juokingas šiem dviem išpro-
tėjusiems pakeleiviams. Tėvas, lyg atsiprašy-
damas, kilstelėdavo kepurę, ir tai tik dar pa-
didindavo čiabuvio įtarimą. Tuo pačiu metu,
nors niekam nedavus ženkle, arkliai suvok-
davo, kad atėjo eilė ir jiems. Kad ir nejauni,
orūs ir rambūs, jiedu susitarę trūktelėdavo
taip staigiai ir taip smarkiai, kad keleivių

Vygrių ežeras.
The lake of Vygriai (Lithuania)

kojos nejučiomis kilstelėdavo į orą, o veži-
mas tratėdamas pralėkdavo pro sodą tokiu
greičiu, kad tvoros statiniai susiliedavo ir iš-
nykdavo, atskleisdami visas serbentų tank-
mės paslaptis. Likusią kelionės dalį Pultine-
vičius praleisdavo galvodamas apie klėtį, apie
kuntrabantą ir apie žmogų, kuris tarėsi bu-
vęs išjuoktas, o po to, sekančiomis dienomis
ir savaitėmis, kartais mėgindavo neaiškiai
vaikiškai pasvajoti apie tai, kas galėtų iš viso
to išeiti.

Sekantis vaizdas neužmiegančio Pultinevi-
čiaus akyse buvo sena danų veislės višta, di-
desnė už visas kitas, paukščių būryje taip iš-
siskirianti, kaip garlaivis tarp paprastų val-
čių, ar dviejų aukštų namas tarp žemų tro-
belių. Tai sunkiausia, riebiausia, seniausia
ir dėsčiausia višta Pultinevičių ūkyje, tikroji
vištininko perdėtinė, prieš kurią gaidys buvo

tik triukšmingas viščiukas. Dėl to jai, sava-
ime aišku, buvo ir daugiau leidžiama, nei ki-
toms vištomis. Viena iš neginčijamų danės
privilegijų buvo teisė dėti kiaušinius ne viš-
tininko ląstose, o individualiai, šiauduose ant
tvarto.

Tenai užkopti buvo galima tik kopėčiomis.
Danei tam reikėdavo bent poros valandų. Ji
išsirengdavo kelionėn tuoj po sočių pusry-
čių. Kitoms vištomis dar kalenat snapais į
ištuštinto bulvių lovio kraštus, danė jau sto-
vėdavo ant pirmosios kopėčių pakopos, tys-
čiodama kaklą į visas puses, su apsimestu nu-
stebimu dairydamosi savo iš senatviškos
trumparegystės kiek išplėstomis akimis. Po
ilgo poilsio ir nuodugnaus apsižvalgymo, ji
šokdavo ant antrosios pakopos, ir taip toliau.

Eidamas ryte per kiemą, galėjai be laikrodžio pasakyti laiką pagal tai, ant kurios pakopos stovėjo višta.

Kelionė žemyn po kiaušinio padėjimo buvo visai kas kita — ji trukdavo nepilnai šešias sekundes. Pirmiausia ant tvarto pasigirdavo ausis plėšiantis kudakavimas; tarp antrojo ir trečiojo sukudakavimo iš tamsios angos pastogėje ties kopėčiomis iššaudavo dešimt svarų vištienos su rudomis plunksnomis, taip plasnojančiomis, lyg turėtų ne dvi, o keturias poras sparnų. Per visą kelionę ji rėkdavo pasibaisėtina aišriu bobišku balsu, ar iš baimės ar iš senatviškos kokieterijos. Pasakui ją leisdavosi debesėlis, padarytas iš rudų plunksnų, baltų pūkų, dulkių, šiaudagalių, mėšlų ir netyčiomis išsikračiusių blusų. Sunes ir gyvuliai jau su pirmu sukudakavimu paruošdavo savo nervus. Paruošiamasis signalas visada ateidavo laiku, išskyrus vieną kartą.

Buvo itin karšta vasaros diena tuoj po šienapiūtės. Kiaušinio padėjimo metu ties ant rąja tvarto anga stovėjo aukštai prikrautas dobilų vežimas su pakinkytais arkliais, nuo kurio Pultinevičiaus tėtė šake padavinėjo glėbius į pastogę pusberniui. Vištienos šūvis šį kartą įvyko be jokio paruošimo; kriokiantis, spiegiantis rudas debesys nusileido arkliams beveik ant sprandų. Pasėkmes galima lengvai atspėti. Su taip sunkiai prikrautu vežimu jie, aišku, negalėjo tol nubėgti — tik iki tvoros. Bet Pultinevičiaus tėtė gulėjo nejudėdamas ant akmeninio grindinio pas tvarto duris, rankoje tebelaidydamas šakes. Pultinevičių ūkio istorijoje užsiskleidė vienos kartos lapas.

Jis po to dar išgyveno du metus, tik jau nedaug beatsikeldamas iš lovos. Pirmomis dienomis po nelaimės mama pašaukė Pultinevičių pas ligonį. Lova tada dar stovėjo priešinėje; langas buvo uždengtas marškomis, kad saulė nevargintų ligonio akių. Kvepėjo vaistais, ir miegūstai zirzė musės. Tėtė prašneko tokiu silpnu balsu, kad Pultinevičiaus akys pritvinko ašarų.

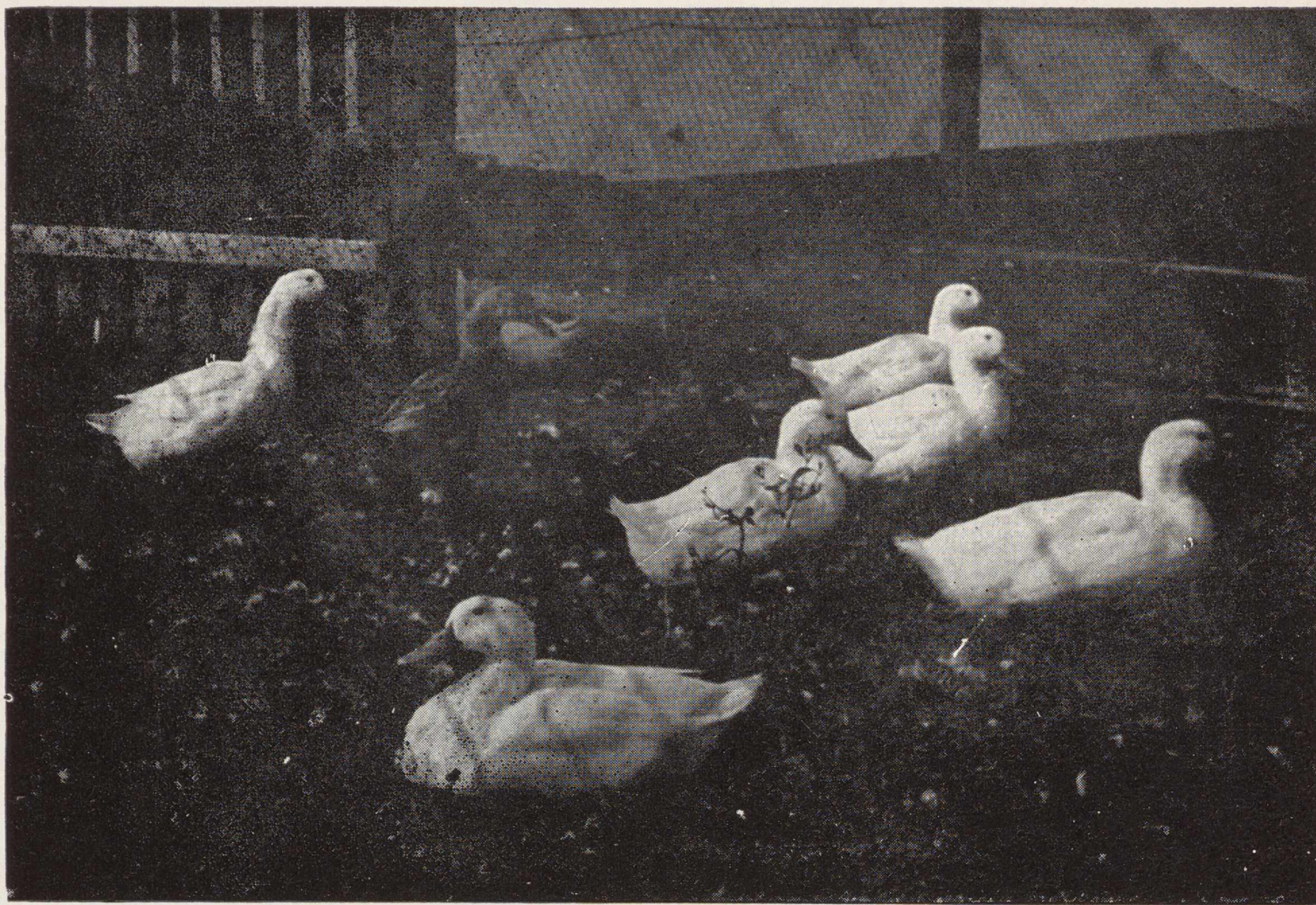
— Mama ir aš taip nutarėme, — pradėjo pastarasis, laikas nuo laiko sustodamas pailsėti, — kad laikas tau pavesti ūkį. Ir tai nieko nedelsiant. Nes aš jau ne gaspadorius. Klebonėlis vakar man taip ir pasakė: „Tu jau ne gaspadorius, pavesk vaikui.“ Reikia daryti raštus. Ką? Tylėk, tylėk, man ir taip sunku šnekėt, neturiu kada ginčytis... Bet pirma dar reikia padaryti vieną dalyką. Pavedamas, turiu žinoti, kam iš tikrųjų pavedu. Tau reik pačios.

Pultinevičius nenustebo, tik kiek susirūpino.

— Bet kur ją dabar gausi pačioje darbymetėje?

— Šitą klausimą, — tarė tėtė, — paliksim išspręsti Ragažinskiui.

Dženas Ragažinskas buvo amerikietis. Išbėgęs nuo kariuomenės 1914 metų pavasarį,

Ruduo Pultinevičiaus kieme.

Autumn on a Lithuanian farm.

vadinas, pačiu laiku, jis per karą Amerikoje uždirbo didelius pinigus, už kuriuos pasakui Užplyniuose nusiprko ūkį. Spėjęs įprasti lengvai ir švariai (net mėslą mėždavo su kaklaraišiu ant kaklo), Ragažinskas ilgainiui pavedė ūkio tvarkymą žmonai, o darbus samdiniam, pats įsitaisydamas kitonišką užsiėmimą, neturintį nieko bendro nė su dalgėmis, nė su šakėmis.

Ragažinsko profesijai tada pas mus dar nebuvo vardo. Vakarų pasaulyje būtų sakę, kad jis yra vedybų biuro direktorius. Žodis „piršlys“ čia netiko: kaime piršlys tik tarpininkauja tarp dviejų suinteresuotų pusių, kai tuo tarpu Ragažinskas, už nedidelį atlyginimą, parūpindavo ir tas puses. Kadangi jo verslas buvo dar taip naujas, o kaimiečiai yra tokie konservatyvūs, nenuostabu, jei kaimynai kartais nusijuokdavo jam už nugaros, tačiau į akis juoktis nedrįso, nes anais paskolų bei palūkanų laikais beveik visi turėjo jo kišenėje.

Dženą Ragažinską pašaukė per tos pačios dienos apypietę. Jau girdėjęs apie nelaimę, jis atnešė ligoniui vyšnių ir papirosų, tačiau kai šis išdėstė reikalą, Ragažinskas ko neatsėdo ant grindų iš profesinės negalės. Buvo vasara, visi laukuose, bizniui ne sezonas! Jo biuras buvo uždarytas, o direktorius atostogose. Pultinevičius užsiminė, kad tai ne iš gero. Bet to, reikalas skubus. Tačiau Ragažinskas tik išskėtė tuščias rankas; visoje apylinkėje jis neturėjo nė vienos pasiūlos.

— O gal kur nors taip truputį kad ir toliau? Ragažinskas be noro pagalvojo.

— Tai jau būtų labai toli.

— Kur taip? Pas ką?

— Nenoriu nė sakyti, užtai, kad vistiek nieko neišeis.

— Bet nuvažiuoti galima.

— Kodėl ne? Nuvažiuoti galima.

Jiedu, Pultinevičius ir Ragažinskas, išvažiavo sekmadienio rytą, tuoj po ankstyvųjų. Ties bažnyčia Ragažinskas pasuko kairėn, į vakarus. Pultinevičius atsiduso su palengvėjimu — dėl sunkiai suprantamų priežasčių jam šioje pusėje viskas, tiek žmonės, tiek ir gamta, rodėsi kuo toliau, tuo linksmesni, kai tuo tarpu priešingoje, į rytus, link Marijampolės — kuo toliau, tuo liūdnesni.

Nesustodami pervažiavo Sausininkus, Užbalius, Užupius ir Karalkrėslių; Ragažinskas ėmė laikas nuo laiko paraginti arklius; išvažiavę iš parapijos, jie ėmė kilti į kalvas. Pajevonyje kaip tik baigėsi suma, ant šventoriaus po pušimis mirguliavo spalvoti apriedalai, bet Ragažinskas nestojo nė čia. Jų kelias ėjo tolyn ir tolyn į vakarus. Galiausia pasibaigė kalvos, prieš akis atsivėrė Paprūsė. Laidžiantis į pievas, pamatęs mišką, o už jo Virbalio bokštus, Pultinevičius ėmė pamažu prisiminti senai iš galvos išdulkėjusius dalykus: ratų tepalą, vaikystės keliones ir „kuntabantą“ ilgojoje klėtyje. Ar jina dar tebestovi? Taip, jina dar tebestovėjo, tokia pat ilga, tiktai gal dar labiau apsamanojusi. Tačiau tuo metu atsitiko kažkas netikėto: Ragažinskas pasuko arklius tiesiog į vartus.

Vaikystės atsiminimuose viskas atrodė didingiau, nei tikrovėje; to meto pamėgtų vietų aplankymas subrendusiam dažniausiai atneša apsimylimą. Tačiau šį kartą išpūdis buvo visai priešingas — ūkis Pultinevičiui at-

rodė net paaugęs didesnis, kaip ir jis pats. Tik gerai apsidairęs po to, kai išlipo iš bričkutės, suprato priežastį — viskas, teišskyrus klėtį, buvo atstatyta iš naujo. Net šulinio rentinys buvo cementinis. Trobesius išskirsčius toliau, padidėjo ir kiemas. Visame matėsi tvarka ir išteklius.

Šunės vos amtelėjo ir tuoj nutilo — buvo matyti, kad svečias šiame kieme yra kasdieninis dalykas. Atkabinus arklius ir juos pagrežus į šieną bričkutės gale, troboje atsidarė virtuvės durys ir pro jas išėjusi mergina pamažu prisiartino prie jų. Į ją žiūrėdamas, Pultinevičius pajuto, kad jam krūtinėje pradeda stigti kvapo. Jis buvo matęs ir pažinęs nevieną kaimo gražuolę, tačiau ši gražuolė buvo tokios rūšies, kokių galima pamatyti tik mieste. Visi jos judesiai, jos liemu, veidas, ir net drabužis buvo netokie, kaip kitų mergaičių. Rankoje ji atsinešė didelį geležinį raktą su pririta lentele, kad būtų galima lengviau rasti pametus.

— Tai atvažiavot sėmenų? — paklausė ji paprastai, lyg būtų matęsi dar vakar.

— Nevisai... — atsakė kiek sumišęs amerikietis.

— Kaip tai — nevisai? — nustebė mergina. — Jau tėtis paėmė ir rankpinigius. Tai kas dabartės vėl netvarkoje?

Nesileisdamas į ginčus, Ragažinskas paklausė, kame jos tėvai.

— Tėtis išėjęs į laukus, o mama atsigulė apypietės.

— Gerai. Tu, Pultinevičiuk, pabūk čia pas arklius, o aš einu į laukus jo paieškoti.

— Aš galiu pašaukti, — pasisiūlė mergina ir, įsidėjusi burnon du pirštus, sušvilpė ausis veriančiu skardumu. — Jei norit, galit eit jo pasitikti pro genamuosiu vartus — dabar bus pasukęs namo.

Nueidama, ji atrodė dar grakštesnė, nei ateidama. Pultinevičius atsirėmė bričkutės ir užsirūkė. Po gero bertainio Ragažinskas parėjo iš laukų su šeiminku, žemu ir storoku, dar nelabai senu ir gerai nusiteikusi, kuriam jis visą laiką kažką pasakojo — gal apie Ameriką, nes pastarasis laikas nuo laiko pasileisdavo kvatoti. Jie nužingsniavo per kaimą trobon; Pultinevičiui pamėginus prisidėti, Ragažinskas padarė ženklą ranka likti toje pačioje vietoje. Reikalai neatrodė dėsčiai palankiai. Tik po valandėlės Ragažinskas pro atdarą langą jam pamojo ateiti vidun.

Pultinevičiui ėmė smarkiai plakti širdis. Viduje Ragažinskas ir šeiminkas sėdėjo prie stalo, bet ne seklyčioje, o erdvioje, gražiai įrengtoje priešinėje. Šeiminkės nesimatė — tai buvo reikšminga. Bet garsiau už visą bylojo faktas, kad ant stalo prieš juos stovėjo ne stikliukai, o stiklinės. Degtinės butelio raudonai užlakuotas kakliukas tebekyšėjo iš Dženo Ragažinsko kišenės. Mergaitė įnešė ąsotį duoninės giros ir pripildė stiklines — jie gėrė tiktai girą, ir ji pati neragavo nė

lašo, net nebuvo sau pasidėjusi stiklinės! Gal dėl to dabar buvo tokia visa raudona ir vengė kam nors pažiūrėti į akis. Dar niekad savo amžiuje Pultinevičius nebuvo įžeistas tokiu akivaizdžiu, šaltai apskaičiuotu būdu. Šitokiais atvejais žmogui telieka viena — apsimesti, kad jis nieko nesupranta ir šypsotis. Pultinevičius taip padarė. Giros jis išgėrė net tris stiklines. Ilgiau nedelsę, jie išvažiavo namo.

Grįžtant Ragažinskas visai neatrodė kaip nors paveiktas, ar nusivylęs. Jis rūkė, žioavo, švilpė arkliams ir keletą kartų balsu ištarė po anglišką žodį. Gal tai buvo keiksmažodžiai, o gal ir ne. Ties Pultinevičiaus vartais jis patraukė vadžias.

— Neužeisit? — paklausė nustebęs Pultinevičius.

Ne. Jau vėlu.

— Tai ką sakyt tėtei?

— Nieko. Tai yra, viskas bus tvarkoj.

Šitokio posakio Pultinevičius visai negalėjo suprasti.

— Aš pas jį ateisiu rytoj, — pridėjo Ragažinskas, paragindamas arklius.

Tik jam nuvažiavus, Pultinevičius atsiminė nesužinojęs nė vardo to kaimo, kuriame buvo svečiuose, nė pavardės to ūkininko, kuris juos pavaišino gira.

Jau buvo sutemę, ir priešinėje degė lempa. Motina sėdėjo ant kėdės prie tėvo lovos; abudu rodėsi nekantriai laukia.

— Tu vienas? Kur Ragažinskas? — paklausė tėvas.

— Nuvažiavo namo, sakė, ateis rytoj.

— O kur jis buvo tave nuvežęs?

— O pas tą netoli Virbalio, kur, atsimenat, tokia ilga klėtis.

— Ar tenais? — nustebė tėvas, negreitai susivokdamas.

Tryliktoji kompozicija

*Melsvam sapnų pasaulyje
pražydo neregėtas žiedas
liepsna dar žamėje nesurastos spalvos,
ir grakščios, jaunos moterys,
atplaukusios miglų laivais,
kasas išpynusios, paežerėj susėdo,
užburtos tos gėlės keistos.*

*Ant vakaro švitėjimu užtvindytos kalvos
medis, nudžiūvęs, nuogas,
vėtrų nulaužytas šakas
beviltiškai aukštyn iškėlęs, žiūri,
kaip juoda tempera saulėleidį uždažo
šalta poliarinė naktis,
kaip atsidaro horizonto durys,
parodo veidą pilnatis. — — —*

*Staiga erdvėj sudunda žaibo kirčiai,
ir uraganą baisų priartėjantį girdžiu.
Greitai planetos Žemės mirčiai
jis neša tamsų debesį
nuodingų dulkių
prieš milijardus šviesmečių
visatoje sudužusių žvaigždžių...*

*Aš taip norėjau šviesmečiais dalyti
Žemėj gyventus neramius metus,
bet ima lyti, ima lyti, ima lyti
atominis lietus... — — —*

Išnaikinti Lietuvos miškai.
Gone are the forests in Lithuania...

— Taip.

Pultinevičius su nuostaba žiūrėjo, kaip tėvui keistai atsipalaidavo žandai ir smakras staigiai nukrito ant krūtinės, taip, kad atsivėrė burna. Jis suprato užsičiaupti tik po geros valandėlės.

— Tai pas ką tokį tenajos, dar nesusivokdama, paklausė motina.

— Pas Kintų Kalasauską.

— Pas Kintų Kalasauską? — paklausė ji, netikėdama savo ausimis.

— Pas Kintų Kalasauską, — atkartojė tėvas jau visai bespalviu, pavargusiu balsu.

— Na, tas Ragažinskas...

Tai buvo paskutiniai šiuo reikalu ištarti žodžiai ateinančių dviejų savaitių laikotarpyje. Abiejų veiduose atsispindėjo toks apsvylimas, kad Pultinevičius net nedrįso dailintis su jais savo įspūdžiais, ar iš viso ką nors pasakoti.

Ragažinskas nepasirodė nė rytdieną, nė sekančią savaitę, nė savaitę po to. Pultinevičius turėjo tiek darbo ir tiek rūpesčių namuose, kad bematant užmiršo ir savo kelionę, ir tą mergaitę su tankiais juodais antakiais. Jis ją atsiminė tik trečio sekmadienio popietę, parėjęs iš ganyklos, kur buvo perrišti arklių.

Dar eidamas paupiu, jis matė keliu važiuojančią žalią bričką, pakinkytą dviem itin gerais arkliais. Užėjęs ant kiemo, jis rado tą pačią bričką su tais pačiais arkliais, stovinčią pas vartus. Joje sėdėjo vyriškis ir moteriškė, visai lyg neketindami išlipti. Bus užvažiavę pasiteirauti kelio, pagalvojo Pultinevičius. Jis prisiartino ir tik tada pažino Kalasauską, nors ne vsai tokį, kaip aną kartą, kai juokavo su Ragažinsku savo namuose. Dabar jis buvo labiau panašus į iš medžio nudrožtą stabą, nei į gyvą žmogų. Šalia sėdinti moteris, aišku, buvo jo pati — galėjai iš karto iš antakių, tokių pat tankių ir juodų, kaip ir jos dukros. Dar ne žila, apkūni, gerai apsitaiesiusi, ji žiūrėjo į Pultinevičių kaip iš padebesės.

— Ar tu Pultinevyčiukas? — trumpai paklausė Kalasauskas.

— Taip.

Kalasauskienė jį permetė žvilgsniu nuo galvos iki kojų.

— Tai lipam lauk, — tarė jai vyras.

Pultinevičius šoko atkabinti ir apgręžti arklių. Kalasauskas numetė jam ant rankų vadžias net nepažiūrėdamas, kaip kokiam piemeniui, paskui dar ištarė neatsigręždamas, lyg pasiaiškinti:

— Mes atvažiavom peržiūrų.

Šie žodžiai nutvilkė Pultinevičių, kaip karštas vanduo. Kadangi visą laiką lojo šunės, jis pradžioje manė nenugirdęs, bet kai pamatė Kalasauskus einančius tiesiog prie klėties, įsitikino supratęs teisingai. Jis šoko trobon įspėti tėvų. Išgirdę tokią naujieną, jiedu beveik neteko galvos. Motina griebėsi

galvotrūkčiais kurti virtuvėje ugnies, o tėvas (jis tada jau truputį atsikeldavo) atnešė iš kamaraitės dešimt litų.

— Kinkyk į bričkutę ir lėk. Pas Gataveckienę gal dar atdara. Paimk skaidriosios ir arako.

Imdamas pinigus, Pultinevičius jautė, kaip dreba tėvo pirštai. Iš skubos jis neturėjo kada nė pagalvoti, ką visa tai jam lemia. Miestelis jau buvo tuščias, žmonės išsiskirstę, ir pas Gataveckienę uždaryta. "Beržynėlyje svyruonėlyje" du ūkininkai dar girkšnojo alų, bet savininkas buvo užrakinęs kasą ir kažkur išėjęs. Užtruko visa valanda, kol Pultinevičius galiausiai grįžo namo su buteliais ir grąža. Bričkos kieme jau nebebuvo.

— Kas atsitiko? — paklausė jis.

— Išvažiavo, — trumpai atsakė tėvas.

Viską išpeikė ir išvažiavo savo keliais, — paaiškino motina kone pro ašaras. — Net už stalo nesėdo.

Šitoki elgesį buvo sunku įsivaizduoti.

— Velniai juos rautų, galų gale! — ištarė Pultinevičius, ir ši kartą nė tėvas, nė motina jo nesubarė už tokius žodžius.

— Kaltė, žinoma, Ragažinsko, kad nenorėjo man sakyti, kur veža, — tarė tėvas. — Aš niekad nebūčiau leidęs. Ar tai pas tokius turtuolius? Tiktai sau gėdos ieškot...

Motina numojo ranka.

— Iš kur tie jų turtai, bene uždirbti? "Kunrabantą" varė nuo tėvo ir senelio, štai iš cur!

— Tegu man tas Ragažinskas tik pasirolys, aš žinosiu, ką jam pasakyti!

— Tu jo daugiau jau nematysi, — nusijuotė motina.

Ši kartą ji buvo labai klaidingas pranašas — Dženas Ragažinskas pas juos atvyko antrą dieną po tariamųjų peržiūrų.

— Na, Ragažinske? — tarė tėvas, rūsčiai žiūrėdamas į amerikietį.

Kambaryje buvo visi trys Pultinevičiai.

— Nieko, — ramiai atsakė Ragažinskas, nekreipdamas dėmesio į susirinkusį teismą. — Tik norėjau paklausti vieno dalyko. Ateinantį sekmadienį sugertuvės...

Sugertuvės kieno su kuo? — pertraukė jį Pultinevičiaus tėvas.

— Jūsų sūnaus, Pultnevyčia, su Kalasauskų mergaite. Sugertuvės turėtų būti pas juos, bet kadangi jūs, Pultnevyčia, dabartės liginis, tai sutinka atvažiuoti pas jus. Tai aš ir atėjau paklausti, ar pas jus bus gerai?

— Kodėl ne?

Visi trys Pultinevičiai kurį laiką negalėjo atgauti kvapo.

— Bet jie užvakar taip išpeikė visą mano ūkį!

— Biznyje jau taip yra — nori pigesnės kainos, tai peik prekę.

— Bet kaip čia viskas taip ir susiklostė, — stebėjosi Pultinevičiaus tėvas. — Aš vis dar negaliu suprast...

ANDROMACHŲ LAIŠKAI

(Juozui Tininiui)

Čionai žiema.

O Tau tenai — pavasaris

Ir angelų skamba balsai.

Jei iš Anapus nūn klausai,

Girdi, kaip knygos lapai čeža —

Tai Andromachos

(Dabar jos visos seserys)

Skaito Tavo laiškus

Ir sako, aišku:

— Mums čia žiema,

O Tau tenai — pavasaris...

1973.XII.17.

D. MITKIENĖ

— Labai paprastai: merginai patiko vaikinai. O vienturtė ir užsispyrusi, tai tėvai turėjo nusileisti gražumu ar piktumu. Sako, kai pirmą kartą pamatė, jai pasirodė ne toks, kaip kiti vyrai. Aš tada pats savo akimis regėjau, tuoj supratau — dabar, sakau, tik nereikia kištis!

— Teisybė, — įsikišo motina, labai nudžiuginta šitokio savo sūnaus pagyrimo. — Bet, jei tėvai jai taip duoda valią, ar neturės su ja bėdos ir mūsų vaikas?

— Tai jau priklausys nuo jo paties.

— Mes jo net nė nepaklausėme, nori Kalasauskaitės, ar ne... — graudenosi motina.

— Dabar pervėlu klausinėti. Vestuves nori kaip galima greičiau. Reikės dar aptarti daug dalykų...

Kokie tie dalykai buvo, Pultinevičius jau negirdėjo — buvo užmigęs.

NEUŽMIRŠTAMAS KLAIPĖDOS KRAŠTO PRIJUNGIMAS

Pereitais metais paminėjome Klaipėdos krašto prijungimo prie Didžiosios Lietuvos 50 metų sukaktį. Tai buvo vienas iš didžiųjų nepriklausomos Lietuvos laimėjimų, vertas paminėjimo kiekvienais metais.

Klaipėdos krašto sukilimą, atvadavimą ir prisijungimą prie nepriklausomos Lietuvos organizavo patys Klaipėdos krašto lietuviai. Bet jie vieni buvo per silpni tokiam dideliame žygiui. Todėl jiems turėjo padėti jų Didžiosios Lietuvos broliai savanoriai — šauliai ir kariai. Žinoma, svarbiausią vaidmenį pirmiausia turėjo atlikti nepriklausomos Lietuvos vyriausybė. Ji pritarė tam drąsiam žygiui, politiškai padėjo ir jam vadovavo. Daug gražios ir vertingos iniciatyvos tada parodė tuometinis Lietuvos ministeris pirmininkas inž. Ernestas Galvanauskas. Klaipėdos sukilimo vyriausias vadovas Jonas Budrys savo atsiminimuose taip apibūdina ministerį pirmininką Galvanauską:

“Pirmininkas imponavo mane savo neišdumumu, natūraliu elgesiu, aščiau ir prasmingai statomais klausimais, rodančiais jo didelį patyrimą... Vėliau, kai atėjo laikas pačiai akcijai, įsitikinau, kad ministeris nesvyruodavo, o ryžtingai ir greitai apsisprendavo ir duodavo gerą pavyzdį, užkrėsdamas optimizmu vykdytojus.”

Karo istorikas pulk. K. Ališauskas taip atsiliepia apie ministerio pirmininko Galvanausko vaidmenį Klaipėdos krašto atvadavime:

“Lietuvos kaimynai, Sovietų Rusija ir Vokietija, nepalankiai vertino Prancūzijos pastangas sustiprinti Lenkiją. Vokietijos vyriausybė numatė, kad Lenkijos išgalėjimas

Klaipėdos krašto sukilėlių dalinys (1923).

Activists of the movement to restore Klaipėda to Lithuania (1923).

Klaipėdos miesto bendras vaizdas.
Panoramic view of Klaipėda.

Klaipėdoje sudarytą grėsmę ne vien Lietuvai, bet ir Rytprūsiams. Lietuvos ministeris pirmininkas E. Galvanauskas pasistengė susitikti ir pasikalbėti su šių valstybių vyriausybių politikais. Pasikalbėjimai buvo laikomi paslapyje. Abudu kaimynai pritarė E. Galvanausko minčiai, kad Lietuva užimtą Klaipėdos kraštą. Jie žadėjo paremti, bet realiai pagelbėti jėga abudu kaimynai tuo metu nebuvo pajėgūs. Kaip Vokietija, taip ir Sovietų Rusija tada apsieidavo turėjo savo sunkumų ir viduje ir užsienyje. Jeigu ir Lietuva pakliūtų į sunkumus, tai jie žadėjo rašyti, protestuoti, bet daugiau ką nors daryti atsisakė. Tačiau tada ir tokie pažadai turėjo savo reikšmę. Reikalas vertė Lietuvą rizikuoti, ir dar 1922 metų vasarą, ministeriui pirmininkui E. Galvanauskui pasiūlius, Lietuvos vyriausybė slapta posėdyje nutarė:

“Organizuoti Klaipėdos krašto lietuvininkų sukilimą prieš vokišką direktoriją ir jos ramsčių Petisnė.”

Bendrieji ir politiniai sukilimo organizavimo ir vykdymo reikalai buvo paties ministerio pirmininko Galvanausko rankose. Jis vėliau savo atsiminimuose rašė, kad buvo davęs sukilimo vyriausiam vadui Budriui ir visiems sukilėliams savo nurodymus:

“Apgulti Klaipėdą, vengti aukų, pradėti kietą propagandinį puolimą prancūzų kalba, nukreiptą ne prieš prancūzus, bet prieš vokiškąją direktoriją, Tikslas — priversti Klaipėdą pasiduoti su mažiausiomis savųjų ir prancūzų aukomis.”

J. Budrys rašė, kad ministeris Galvanauskas buvo davęs jam dar tokius papildomus nurodymus:

“Turite suprasti vieną dalyką — saugokite prancūzų karius, nešaudykite į juos, nebent jie jus pultų... Neskubėkite eiti į miestą, apgulkite jį... Delskite...”

Budrys labai tiksliai vykdė ministerio pirmininko nurodymus, ir toks delsimas išėjo sukilėliams į naudą, nors kai kurie karštesni sukilėliai, nežinodami, kad tai paties ministerio pirmininko nurodymai, buvo nepatenkinti tokio Budrio delsimu, kuris ypač veikė nervus sukilimo pradžioje, kada patys karo veiksmai dar nebuvo prasidėję. Pats J. Budrys šitaip prisimena tą delsimą:

“... Pagaliau Naujųjų Metų dieną viską

užbaigėm. Nervai visų, kurie buvo įtraukti į sąmokslą, buvo įtempti iki aukščiausio laipsnio. Laukti toliau buvo neįmanoma ir pavojinga: viena — Paryžiuje kiekvieną dieną galėjo įvykti sprendimas, žinojome, jog jis nebus palankus Lietuvai. O svarbiausia — jei vieno ar kito, žinančio apie ruošiamą sukilimą, nervai neišlaikys, ir sąmokslas išeis į viešumą, Lietuvai liks tik vienas kelias — pasiūsti viešai kariuomenę, užimti kraštą ir tuo pastatyti valstybės egzistenciją pavojun... Kaune prasidėjo kokie tai partiniai ginčai. Atsirado atkaklių priešininkų bet kokiai akcijai...”

Pats sukilimas truko neilgai — ginklų veiksmai vyko tik sausio 10-15 d. Lyginant su viso įvykio svarba, sukilėlių nuostoliai buvo nedideli — kovose žuvo 20 sukilėlių: du karininkai, kapit. E. Noreika ir karin. V. Burokevičius, vienas kariūnas Stašelis ir kiti — kariai, šauliai ir klapėdiečiai sukilėliai; be to, buvo nukauti 2 prancūzų kariai ir vienas klaipėdietis policininkas.

Klaipėdos krašto atvadavimas buvo įvykdytas visų lietuvių bendromis jėgomis, pradedant pačiu ministeriu pirmininku Galvanausku ir baigiant visais sukilėliais — klapėdiečiais lietuviais ir iš Didžiosios Lietuvos atėjusiais jiems į pagalbą savanoriais kariais, šauliais ir moksleiviais. Visai be reikalo vėliau, ir net iki šiol, kartais keliama balsai, priduodantieji didesnius nuopelnus tame atvadavime arba tik klapėdiečiams, arba tik šauliams, arba tik kariams. Visi sukilėliai vieningai siekė vieno bendro tikslo, visi jie kovojo ir aukojosi, ir visiems jiems priklausė bendras nuopelnas ir padėka už atliktą istorinį įvykį.

Pasibaigus ginkluotoms kovoms už Lietuvos nepriklausomybę, Klaipėdos sukilimas buvo antras didelis istorinis lietuvių tautos laimėjimas, siekiant sujungti visas lietuvių žemes į vieną nepriklausomos Lietuvos valstybę. Garbė ir pagarba visiems to žygio sumanytojams ir vykdytojams, aukojusiems savo Tautai viską, net ir gyvybę.

Stasys Raštikis

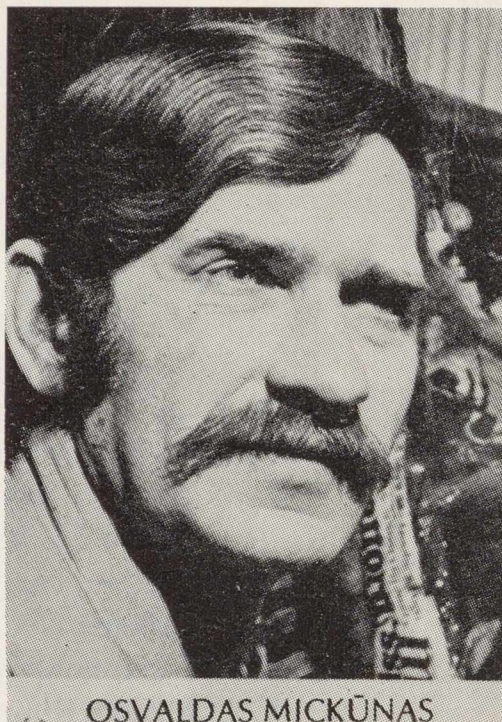
Los Angeles, 1974.1.8.

DAILININKŲ ŠEIMA ČIURLIONIO GALERIJOJ

Prieš kurį laiką Kanados lietuvių dailininkų šeima **Irena** ir **Osvaldas Mickūnai** buvo surengę I-ją savo kūrybinių parodą Čiurlinio galerijoje. Antroji jų darbų paroda Čiurlionio galerijoje vyko nuo 1973 m. lapkr. 16 iki gruodžio 2. Šioje parodoje jie eksponavo akvarelės ir medžio skulptūrų darbus.

Irena Mickūnienė, dalyvavusi visoje eilėje meno parodų tiek Kana-

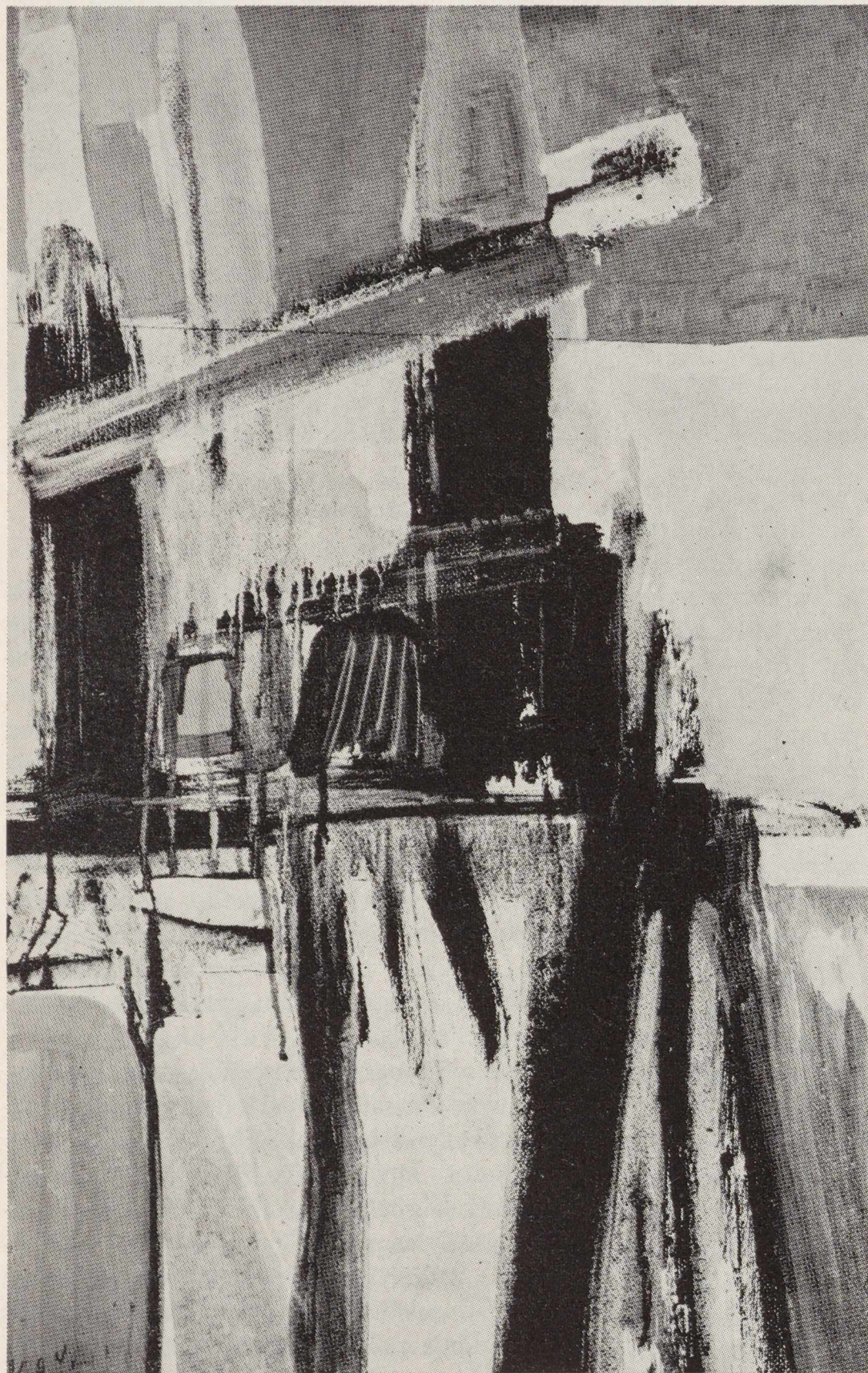
dos, tiek Amerikos miestuose, šį kartą išstatė 30 akvarelės darbų, kurie pasižymi originalia darbo technika, spalvų tirštumu, išryškinančių geometrines figūras ir žmoniškų apraiškų pavidalus, kurie tai pradingdami, tai vėl išryškėdami skęsta saulės atspindžių šviesoje. Jos akvarelių grožis yra romantinėje metafizikoje, žaidžiantis spalvų vaivorykštėmis, spektrais ir saulėmis.

OSVALDAS MICKŪNAS

IRENA MICKŪNAS 908

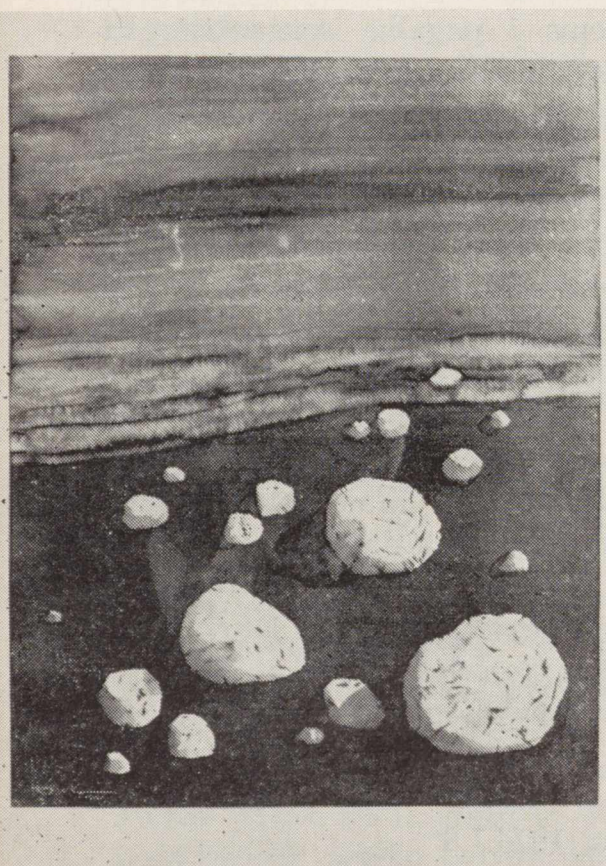

Jonas Kelečius

STRUKTŪRA, akrilika

Structure, an acrylic by J. Kelečius.

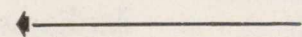
Foto D. Vakarė

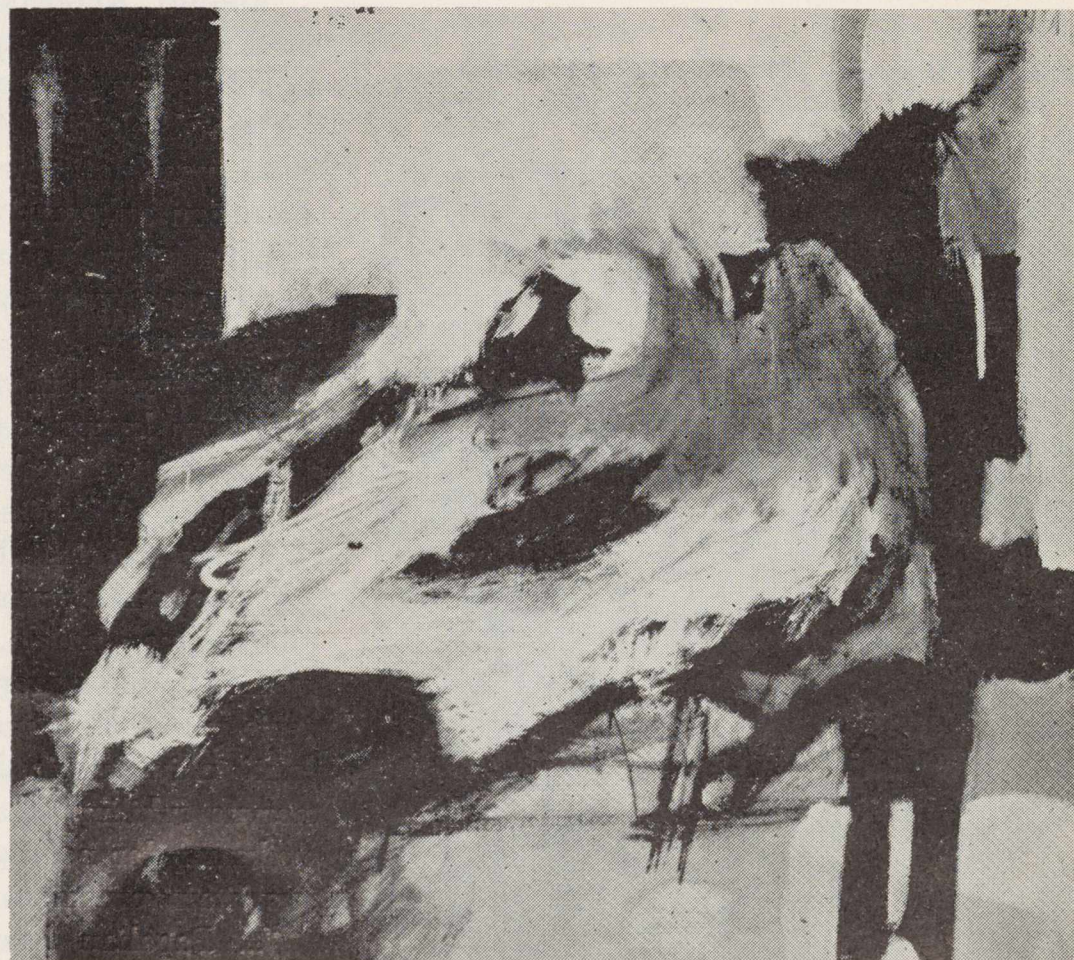
I. Mickūnienė

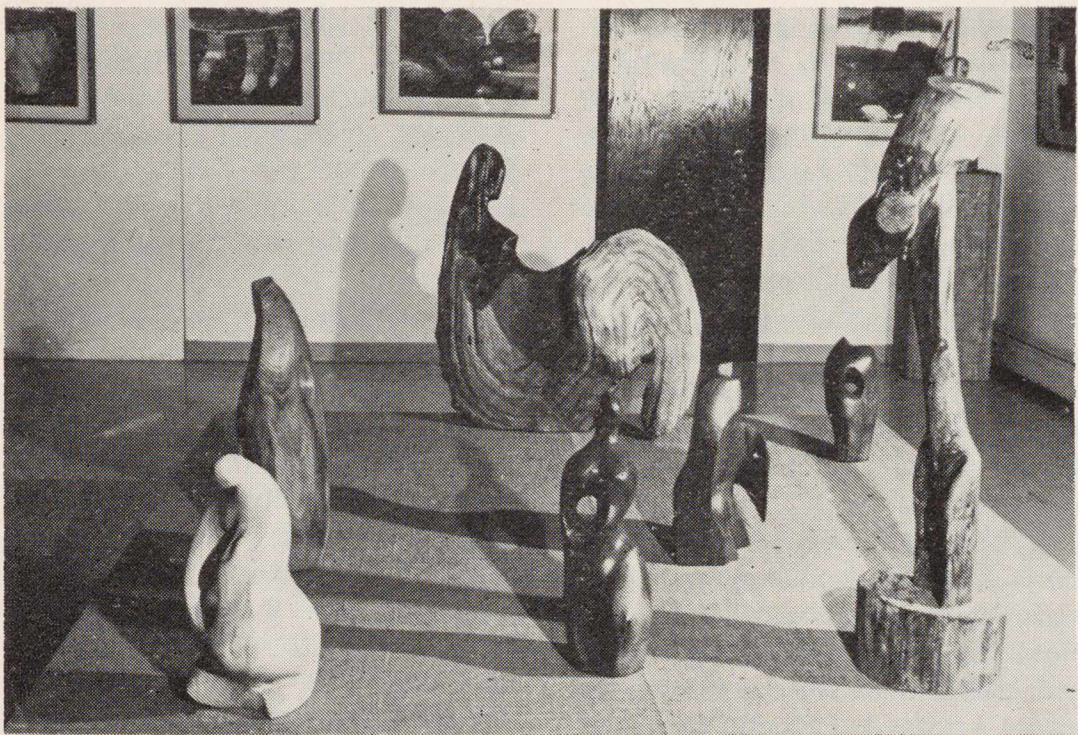
AM MANI PADME HUM Nr. 7
Akvarelė

A water paint.

Jonas Kelečius AUDRA ATEINA
Approaching Storm.

Osvaldas Mickūnas

SKULPTŪROS — medis
Sculptures in wood.

Osvaldo Mickūno skulptūrų pasaulis papildo akvarelių spalvingą žaidimą, tuo sudarydamas lyg muzikinį duetą. Jo skulptūros nėra vien abstraktai. Jose galima išvelgti ir rūpintojėlį, ir motiną, ir kovotoją, paukštį ir kitas mūs aplinką supančių daiktų figūras, kurios labai darniai liejasi į bendrą dailininkų šeimos kūrinį mintį.

O. Mickūno pirmoji paroda buvo 1960 metais. Ši paroda yra jau dvylikta.

Kartu su dailininkais Mickūnais savo darbus eksponavo ir **Jonas Kelečius**. Jis yra gimęs Latvijoje. Gyvena Chicagoje, kur reiškiasi kaip dailininkas ir kaip aktorius. Jo sukurti personažai scenoje yra nepamirštami, kaip ir jo nutapyti abstraktai, kurie yra kaip spalvotos poemos, išreikštos erdvės ir laiko kompozicijose, kur spalvų prasi-veržimai jungia gamtinius apsi-reiš-kmus.

O. Mickūnas **Motina ir vaikas**
Medis
Mother and Child, a sculpture in wood

Irena Mickūnienė

Figūrinis abstraktas
A figure in abstract.

Irena Mickūnienė
"Unicorn", a water colour by Mrs. I. Mickūnas.

UNIKORNAS, akvarelė
Foto D. Vakarė

APIE NAUJĄ LIETUVOS ŽEMĖLAPI

Praėjusių metų lapkričio mėn. išėjo iš spaudos JAV LB Švietimo tarybos leistas, finansais paremiant Lietuvių Fondui, J. Andriaus sudarytas, naujas Lietuvos žemėlapis, pavadintas LIETUVA. Spausdino jį žinoma atlasų ir žemėlapių leidykla Rand & McNally. Chicagoje. Išleistas tiražu 1500 egz. kekeriopai: sulankstytas, specialiuose vokuose; su plastikos lazdelėmis pakabinamas ant sienos; paklijuotas ant drobės ir spyruoklėmis įtraukiamas į specialią metalinę tūbą. Jo kaina taip pat įvairi: nuo \$15 iki \$50.

Žemėlapis stambaus formato — jo dydis: 59 coliai (150 cm) vakarytų kryptimi ir 48 coliai (120 cm) šiaurės-pietų kryptimi.

Kartografas Juozas Andrius

Šia proga LD red. kreipėsi į autorių, prašydama kai kurių žinių, susijusių su žemėlapiu paruošimu ir darbu. —

Autoriaus, kartografo J. Andriaus teigimu, tai fizinis, geografinis su politinėmis sienomis Lietuvos žemėlapis; spalvotas; kalnuotumas jame parodytas atskiromis spalvomis laiptu kas 100 metrų. Atspausťas ant patvaraus, gumuoto, svarbiausia, mokykloms taikinto popieriaus. Orientacijai — žemutiniame kairiajame kampe įdėtas Pabaltijo valstybių žemėlapis 8x11 colių (20x28 cm) dydžio, kuriame kiekviena tų trjų valstybių nudažyta skirtinga spalva. Šalia to žemėlapių yra sutartinių ženklų lentelė; gi viršutiniame kairiajame kampe dalį Baltijos jūros pridengtas kartušas.* Visuose tuose įtarpuose visi parašai bei paaiškinimai įrašyti lietuvių ir anglų kalbomis, gi pačiame žemėlapyje visi vardai įrašyti vien lietuviškai,

ignoruoiant rusiškus ar lenkiškus naujadarus Mažojoje Lietuvoje, Prūsiose, ar ir pačioje Lietuvoje. Linijiniai masteliai išbrėžti atskirai kilometrams ir statutinėms mylioms.

Nors techniską darbą paruošiant žemėlapi originalus teko atlikti pačiam autoriui, bet vertiniais nurodymais bei patarimais jam talkininkavo nemažas būrys Švietimo tarybos kviestų talkininkų — atskirų sričių ekspertų. Jų svarbiausi — dr. Z. Ašoklis, A. Bendorius, A. Gureckas, V. Liulevičius, J. Masilionis, B. Saldukienė; profesoriai: J. Puzinas, J. Rabikauskas, SJ, A. Salys, Pr. Skardžus, S. Sužiedėlis ir VI. Viliamas.

Didelį darbą atliko JAV LB Švietimo tarybos pirmininkas J. Kavalauskas ir tarybos nariai: L. Raslaivičius ir S. Rudys. Vienu ar kitu būdu yra prisidėję pedagogai: prof. dr. K. Alminas, J. Baublys, J. Dainauskas, B. Jonynienė, J. Kojelis, J. Tamulis ir kt.

Dviejų svarbių talkininkų pasigedo autorius, daug padėjusių jam ruošiant Lietuvių Enciklopedijos žemėlapi, a.a. prof. dr. K. Pakšto ir prof. S. Kolupaila. Net keturi iš šio žemėlapi talkininkų nebesulaukė jo laidos, — tai dr. Z. Ašoklis,

geografas A. Bendorius, prof. dr. A. Salys ir prof. dr. VI. Viliamas.

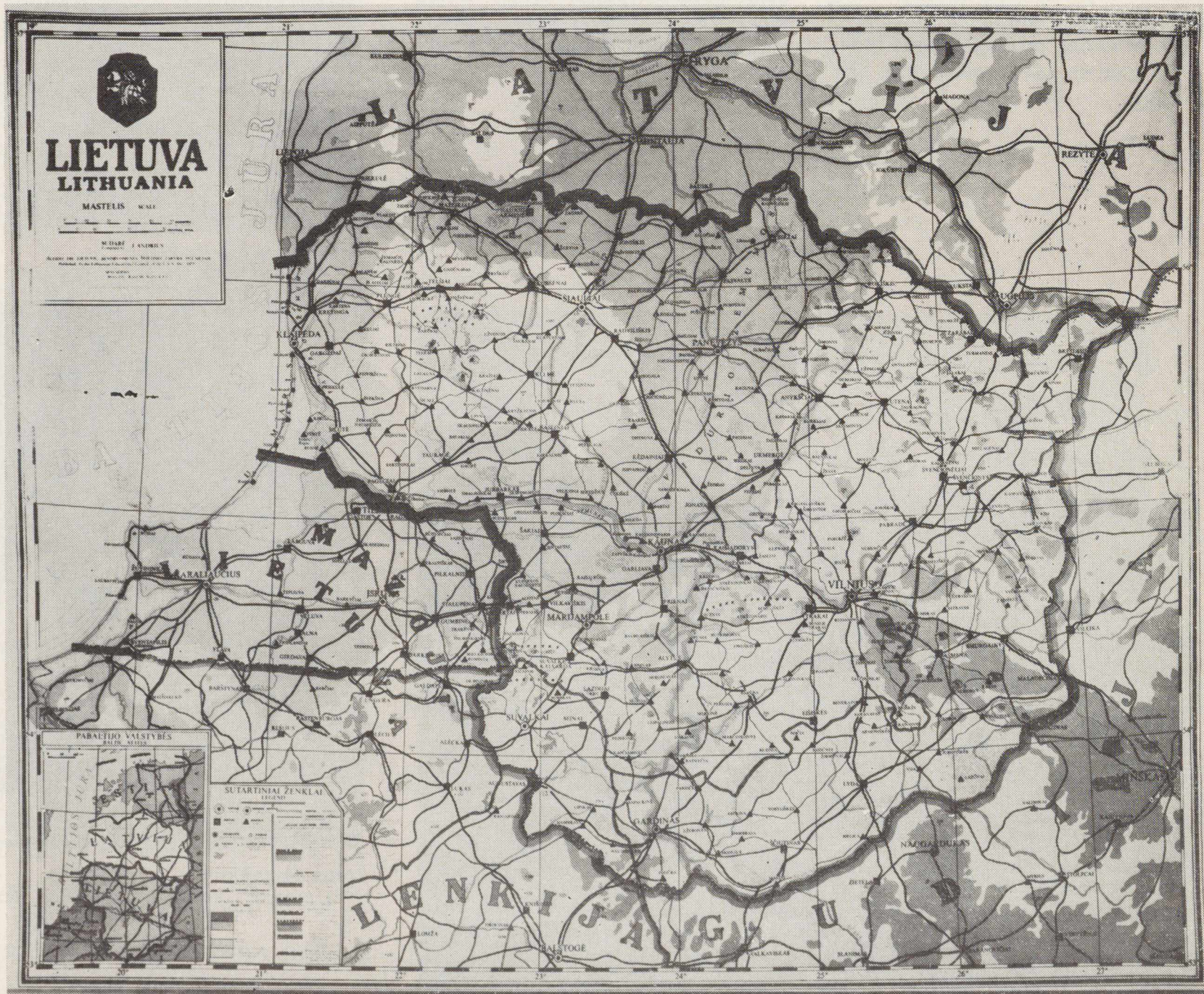
Iki šiol išėivijos mokykla daugiausia naudojosi to paties autoriaus sudarytu ir Lietuvių Enciklopedijos išleistu 1956 m. Lietuvos žemėlapiu, skirtu LE skaitytojams. Dėl perdidelio perkrovimo, sutiršinimo, smulkaus mastelio, mažų šriftų jis netiko mokykloms, kur reikalingas aiškumas, mastelio stambumas ir linijų ryškumas. Todėl mokytojai reikalavo tinkamo mokyklai žemėlapi.

Antras faktorius, vertęs leisti naują Lietuvos žemėlapi, tai nebe mažas laiko tarpas nuo LE žemėlapi laidos. Tenka atsižvelgti į tai, kad, nežiūrint kokiose politinėse sąlygose kraštas begyventų, jo veidas nuolat keičiasi. Kartografo pareiga fiksuoti žemėlapi tą keitimąsi. Tai reikalinga ne vien tam, kad būtų duota naujos medžiagos tiems, kurie naudosis tuo nauju žemėlapiu, bet ir tam, kad leidžiant laiks nuo laiko vis naujus žemėlapius, paliktų jie istorijai kaip dokumentą, to keitimosi pėdsakus. Ypatingai daug pasikeitimų mūsų krašte vyksta paskutiniuoju laiku. Kraštas intensyviai kolonizuojamas, okupantas masėmis plūsta į Lietuvą, jos miestai ir miesteliai tvinsta atėjūnais, kaimai naikinami, kelių tinklas keičiamas ir pn. Visą tai tenka imti dėmesin sudarant naujus žemėlapius. Štai ir

šiuo aveju: jei palyginsime 1956 m. išleistą LE žemėlapi su šiuo naujuoju, tai pastebėsime, kad Anykščiai, Ariogala, Gargždai, Garliava, Jonava, Jurbarkas, Kelmė, Naujoji Akmenė, Pakruojis, Pasvalys, Šilutė iš miestelių yra išaugę miestais su daugiau kaip 10.000 gyventojų. Ignalinos kaimas išaugo į stambią vasarvietę. Prie Strėvos tvenkinio pastatyta elektros jėgainė ir ten išaugo naujas mieselis Elektrėnai. Pažymėtos masinių žudynių vietos: bolševikų vykdytos Pravėniškėse ir nacių išžudytos ir sudegintos kaimas Pirčiupiai. Pažymėtas ir Nemuno tvenkinys prie Kauno, vadinamas "Kauno marios". Yra ir daugiau naujovių.

Tais sumetimais dar 1968 m. Švietimo taryba planavo leisti naują Lietuvos žemėlapi ir prašė mane paruošti tinkamą lituanistinę mokyklose Lietuvos geografijai dcstyti Lietuvos žemėlapi.

Beaiškinant teritorinės apimties klausimą projektuojamame žemėlapyje, išryškėjo mūsų veiksmų, istorikų bei pedagogų nuomonė, kad žemėlapiuose, kurie yra ar bus leidžiami mūsų politinių veiksmų ar švietimo įstaigų, Lietuva privalo būti vaizduojama tarptautinių sutarčių sienose Lietuvos valstybės su kitomis valstybėmis, parodant žemėlapy taip pat ir Mažąją Lietuvą. Istoriniai Lietuvos žemėlapi privalo

* Žemėlapi pavadinimas.

būti paruošiami istorikams dalyvaujant ir tik pagal jų nurodymus. Gi kas liečia įvairius etnografinius žemėlapius, tai jie gali būti ruošiami privačių asmenų ir jų leidžiami, tačiau geriau, kad ir jie būtų prižiūrimi specialistų etnografų.

Laikantis šio nusistatymo, Lietuvos valstybės sienos naujame žemėlapyje išvestos žiemuose pagal Lietuvos-Latvijos 1921 metų arbitražinę sutartį, rytuose ir pietryčiuose pagal sutartį su Sovietų Rusija (ne Sovietų sąjunga, kaip dažnai rašoma) 1920 m. Šioji sutartis nustato sieną nuo Dauguvos upės šiaurėje iki Bebras upės pietuose. Vakaruose siena su Vokietija nuo Vištyčio ežero iki Baltijos jūros buvo nustatyta Klaipėdos konvencijos (1924 m.) ir Lietuvos - Vokietijos sutartimi 1928 metais. Pietų-vakarų Lietuvos valstybės sienos atkarpa tarp Bebras upės ir Vištyčio ežero iki šiol mūsų žemėlapiuose buvo žymima arba pagal Vliko sienų komisijos 1954 m. liepos mėn. 8 d. nurodymą carinės Rusijos administracinę ribą tarp Suvalkų ir Lomžos gubernijų, arba pagal Vliko pareiškimą 1966 m. kovo mėn. 7 d. lordo Cursono pasiūlytą 1919 m. gruodžio mėn. 8 d. liniją. Nei viena, nei kita tų sienų nebuvo jokiomis tarptautinėmis sutartimis patvirtintos, taigi neatitinka priimtam nusistatymui. Ieškant tam sprendimo, ekspertas sienų klausimais A. Gureckas pasiūlė šioje atkarpoje žymėti Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės sieną su Lenkija, nustatytą 1569 m. sudarant šių dviejų valstybių uniją ir išsilaikiusią iki Lietuvos-Lenkijos padalinimo 1795 metų, t. y. virš dviejų šimtmečių. Tai senoji siena, kuri skyrė Didžiąją Lietuvos Kunigaikštystę nuo Lenkijos karūnos žemių. Siūlymas dar buvo motyvuojamas tuo, kad jei 1918-1940 metų nepriklausoma Lietuva laikoma senosios valstybės — Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės paveldėtoja ir tą patį pripažįstame 1918 m. atstatyti Lenkijai, senosios Lenkijos Karalystės atžvilgiu, tai ir senoji siena turi reikšmės, kol jos nepakeitė abiejų šalių priimta nauja. Tačiau svarbiausia yra tai, kad toks sienos žymėjimas konsekventiškai plaukia iš Lietuvos valstybingumo tęstinumo doktrinos. Žymėdami senąją 1569-1795 metų Lietuvos sieną su Lenkija, pabrėžiame, kad atstatytoji Lietuvos valstybė buvo tikra Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės įpėdinė, jos valstybinių tradicijų, žemių ir sienų paveldėtoja. A. Gurecko siūlymas po ilgesnių svarstymų Švietimo taryboje ir atsiklausus istorikų nuomonės, buvo priimtas, ir toji siena pažymėta naujame žemėlapyje. Skirtumas tarp senosios Lietuvos-Lenkijos sienos ir Suvalkų-Lomžos gubernijų ribos nėra didelis, tik išvesta čia senoji siena Augustavo

miestą palieka Lenkijai. Čia verta prisiminti, kad Augustavas Lenkijai buvo priskirtas 1569 metais ir kad nei mieste, nei jo apylinkėse nėra lietuviškai kalbančių ar save lietuviškai laikančių vietinių gyventojų.

Ratifikavus 1970 metais Vakarų Vokietijos sutartis su Sovietų Sąjunga ir Lenkija, Potsdamo linija pažymėta naujame žemėlapyje kaip pastovi svetimų valstybių siena, tačiau Lietuvos interesai čia pabrėžti, išplečiant parašą "Mažoji Lietuva" į pietus nuo tos linijos. Vadinamosios "Tarybų Lietuvos" riba, lygiai kaip ir komunistinės Lenkijos riba, atskirianti dalį Suvalkijos, pažymėtos atskiru ženklu, kaip okupantų prievarta primastos Lietuvai ribos.

Vardai naujame žemėlapyje įrašyti pagal prof. dr. A. Salio Lietuvos žemėlapių vardyną, sudarytą 1956 metais, išskyrus keletą vardų, kurie, remiantis dabar Lietuvoje vartojamomis lytimis, rašomi taip: Medvėgalis (vietoj Medviagalio), Krevas (vietoj Kriavo), taip pat Krevo kln. (vietoj Krėvos kalno), Pumpėnai (vietoj Pampėnai), Narutis (ežeras, vietoj Naročiaus), taip pat Narutis (upė, vietoj Naročia), Šventapolis (vietoj Heiligenbeil) ir Žuvininkai (vietoj Fischhausen).

Žemėlapis platinamas Švietimo tarybos ir per platintojus. Jis taip pat gaunamas ir "Lietuvių Dienų" leidinyje (žiūr. skelbimą).

Naujas Lietuvos žemėlapis

(mokyklai ir namams),

paruoštas J. Andriaus, atspausťas Rand McNally Co., 59"x48" ant texoprint plastikuoto popieriaus:

1. sulankstytas (voke) ar susuktas (tūtoje) \$15.00
2. su lazdomis (pakabinamas):
 - a) klijuotas ant drobės .. \$35.00
 - b) be paklijavimo \$20.00
3. su metaline makštimi, paklijuotas (išsitraukia kaip filmo ekranas) \$50.00

Užsisakyti adresu:

JAV LB ŠVIETIMO TARYBA
c/o R. Kosmanas
7209 S. Mozart, Chicago, Ill. 60629
Tel. (312) 925-3344

Taip pat gaunama "Lietuvių Dienų" administracijoje.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIO EMBLEMA

Ji padaryta ilgų metų radijo veiklai Kalifornijoje atžymėti. Šios emblemos projektas konkurso keliu specialios komisijos buvo pripažintas tinkamu ir kaip toks, dabartinės radijo klubo valdybos priimtas ir patvirtintas.

Emblemos simboliai autorius aiškinimu yra šie:

Apskritimas — simbolizuoja erdvę arba pasaulį;

Bokštas — radijo stotį arba radijo siųstuvą;

emblemos tautinis ornamentas — radijo pagrindinę veikimo kryptį — lietuviškumą ir tautiškumą;

staugiantis Gedimino vilkas — simbolizuoja laisvame pasaulyje gyvenančių lietuvių balsą.

Emblemos autorius yra Vladas Šimoliūnas, kuris kartu yra ir aktyvus Kalifornijos lietuvių radijo tal-kininkas.

Dabartinę radijo klubo valdybą sudaro: Stasė Pautienienė — pirm. ir vyr. redaktorė; Danutė Kaške-lienė — sekr. ir redaktorė; Juozas Mitkus — išdininkas; prof. Jonas Kurionis ir Vladas Šimoliūnas — valdybos nariai. Gerso technikai ir redaktoriai yra: Vladas Gilys ir Povilas Jasiukonis.

Mieli Tautiečiai!

Pranešame Tamstoms ir jau spaudoje esame pasiskelbę, kad Simo Kudirkos Šaulių kuopa yra pasiryžusi išleisti

Elenos Juciūtės parašytą knygą

"PĖDOS MIRTIES ZONOJE"

apie septynerių metų pergyvenimus bolševikų Sibiro kalėjimuose. Tai bus lietuvių dokumentuotas, paveiksluotas, apie 536 psl. istorinis veikalas. Tokios knygos išėivijoje dar neturėjome.

Kviečiame Tamstas padėti minimą knygą išleisti, užsiprenumeruojant iš anksto. Užsiprenumeruojant jos kaina tik 8 dol.; atspausdinus bus 10 dol.

Ieškomi garbės prenumeratoriai - leidėjai su 25 dal. auka ir mecenatai — su 100 dol. auka. Vienų ir kitų pavardės bus atspausdintos knygoje.

Visais knygos reikalais rašyti: Kazys Bačauskas, 84 - 55 86th Avenue, Woodhaven, N. Y. 11421.

Su šauliška pagarba —

K. Bačauskas, administratorius

A. Reventas, Komiteto pirmininkas

VLIKO JUBILIEJINIS SEIMAS TORONTE

1973 m. gruodžio 1 ir 2 dienomis Toronte, Kanadoje, įvyko Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto 30 metų sukakties seimas.

Seimą pradėjo Kanados Lietuvių Bendruomenės pirm. E. Čuplinskas. Įžanginę atidarymo kalbą pasakė pirm. dr. J. K. Valiūnas, pabrėždamas, kad švęsdami 30 metų sukaktį negalime džiaugtis, nes dar Lietuva tebėra Sovietų paverpta. Jokia tauta ir valstybė nepasiekia savo tikslų, jei už juos nekovoja ir nėra pasiryžusi duoti reikalingas aukas savo gerovei ir laisvei užtikrinti.

Seimui vadovauti buvo išrinktas prezidiumas iš pirm. A. Kuolo, vicep. dr. S. Čepo ir P. Razgaičio ir dviejų sekretorių: Pr. Basčio ir T. Stanulio. Rezoliucijų komisijon buvo išrinkti V. Banelis, dr. M. Brakas, L. Grinis-Norvaiša, A. Paulaitis, A. Pautienis, A. Raulinaitis ir A. Skirius. Mandatų komisią surūrė: J. Šarapnickas, dr. A. Skėrys ir S. Jakubickas.

Seimą žodžiu sveikino: Lietuvos

konsulas Toronte dr. J. Žmuidzinas, Už Pasaulio Liet. Bendruomenės pirmininką B. Nainį ir Kanados L. Bendruomenės vardu sveikino inž. E. Čuplinskas; ALT-bos vardu vardu sveikino vicep. T. Blinstrubas ir ta proga išd. J. Skorubskas įteikė \$4000 auką; dar žodžiu sveikino JAV L. B. pirm. J. Gaila ir Toronto miesto tarybos atstovas.

Vliko valdybos pranešimus padarė pirm. J. K. Valiūnas, — apie veiklą tarptautinėje plotmėje; vicep. dr. J. Valaitis — apie veiklą visuomeniniame gyvenime; Tautos Fondo pranešimus padarė prel. J. Balkūnas ir A. Kuolas, Kanados atstovybės pirm. Kanados Tautos Fondo atstovybė įteikė Vlikui \$14000 čekį, surinktą iš Kanados lietuvių auką.

Vliko tarybos pirm. V. Vaitiekūno prisiūstas pranešimas buvo perskaitytas tarybos nario Bieliuko.

Apie Vliko lėšas pranešimas padarė P. Razgaitis (už A. Vakselį), apie sąmatos vykdymą ir prel. J. Balkūnas — apie finansinį stovį. Vliko sąmata siekia apie \$40,000.

Vliko jubiliejinio seimo Toronte prezidiumas.

Daugiausia išleidžiama radijo programų transliavimui į Lietuvą ir 6 kalbom leidžiamiems biuleteniems. Daugiausia aukų gaunama iš JAV lietuvių (apie \$32,000), toliau seka Kanados lietuvių aukos — nuo \$12,000 iki \$14,000 per metus ir iš Australijos — apie \$3,000.

Šiame seime skaitytose paskaitose buvo liečiama okupuotos Lietuvos būklė. Prof. B. Kaslas kalbėjo tema "Gyventojų nuteisinimas okupuotoje Lietuvoje"; paskaita buvo grynai akademinio pobūdžio. Draugo red. Br. Kviklys vaizdžiai pasakojo apie "Rusifikaciją okupuotoje Lietuvoje" ir apie lietuvių pastangas kovoti prieš tokią rusifikaciją. Prof. M. Brakas kalbėjo apie "Rytprūsių ateities problemas". Jo išvados buvo liūdnos — rytprūsių lietuviai jau baigiami išvyti iš savo krašto ir jie baigiami išnaikinti.

Vakarienės - koncerto metu, šeštadienį, Vliko vicep. J. Audėnas kalbėjo apie Vliko įsisteigimą Lietuvos pogrindyje 1943 m. ir jo tolimesnę veiklą.

Koncertinę programą atliko muziko V. Verikaičio vedamas Toronto mergaičių choras ir paties Verikaičio solo dainos.

Seime dalyvavo 14 grupių su 41 atstovu ir 124 registruotais svečiais. Paskaitų metu dalyvavo daug Toronto lietuvių.

Toronto organizacijos ir pavieniai asmenys buvo nepaprastai vaišingi, fundydami visiems atstovams pietus ir surengdami privačius priėmimus. (A. S.)

Vliko jubiliejinio seimo Toronte atstovai ir svečiai. Prieky sėdi Vliko vadovybė su garbės svečiais.

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Kalėdų dovana. Eiliuota pasaka. Parašė Birutė Pūkelevičiūtė, iliustravo Kazys Veselka. 1973. 40 psl. Kaina \$1.50.

Daržovių gegužinė. Eiliuota pasaka. Parašė ir iliustravo B. Pūkelevičiūtė. 1973. 36 psl. Kaina \$1.50. Abi knygučios išleido "Darna". Gaunama pas visus knygų platintojus.

Erlėnas, Girių sargai. Apysakos. Australija, Melbourne, 1973. 210 psl. Išleido kun. Pr. Vaseris. Kaina \$3.00.

A. Maceina, Krikščionis pasaulyje. Pasauliško vaidmuo išganimo istorijoje. Įrašus piešė dail. T. Valius. Išleido "Krikščionis gyvenime", serijos nr. 10. 1973. Įrišta kietais viršeliais. Kaina \$7, prenumeratoriams \$5.25. Knygą išleisti finansiskai padėjo Lietuvių šv. Jono Krikštytojo Parapija Toronte, vadovaujama kun. P. Ažubalio, 25 metų nuo atsikūrimo ir naujai išikūrimo Anapiljo proga.

— Jau išėjo iš spaudos **Adomo Galdiko monografija** anglų kalba. Knyga pavadinta "Adomas Galdikas, a Color Odyssey", 22 psl. įžangą parašė amer. meno kritikė Charlotte Willard. 40 spalvotų iliustracijų, 94 fotografijos, viso 172 puslapių knyga, gerai atspausa, kietais viršeliais, su spalvingu aplanku. Tai ne tik asmeninės bibliotekos papuošalas, bet ir vertinga dovana saviems ar svetimtaučiams. Su persiuntimu — \$16.00. Užsisakyti adresu: Sister M. Palmira, Immaculata Conception Convent, Putnam, Conn. 06260.

Neseniai išėjo iš spaudos

inž. Petro Lelio
atsiminimų knyga

LIETUVOS KELIU
1910-1973

270 psl.

Šioje gausiai iliustruotoje knygoje telpa 90 aprašymų, sugrupuotų į šešius skyrius: **I. Caro valdžioje; II. Pirmasis pasaulinis karas; III. Laisvės kovos; IV. Nepriklausomybės metai; V. Antrasis pasaulinis karas; VI. Emigracijoje.**

Dalis šių atsiminimų buvo spaudinta "Nepriklausomos Lietuvos" savaitraštyje 1970-72 m., antgalviu "Prieš 50 metų".

Knyga pardavinėjama kioskuose, bet ją galima užsisakyti ir tiesiai pas autorių adresu: 32 Weatherell St., Toronto 9, Ont. Canada, ir bus pasiųsta paštu. — Knygos kaina \$6.00

Am. Lietuvių Tarybos suvažiavime 1973 lapkr. 17-18 d. Chicagoje, Ill. — Dr. Jonas Genys, ALT atstovas Washingtone padarė pranešimą apie Europos Saugumo Konferencijos Helsinky įvykius. Nuotraukoje: dr. J. Genys ir dr. K. Bobelis, ALT pirmininkas suvažiavimo metu.

The American Lithuanian Council (ALT) held its meeting in Chicago last November. Dr. J. Genys and Dr. K. Bobelis, President of ALC in conversation. Foto V. Noreika

LB Michigano apygardos suvažiavime dalyvavę buvę LB Detroito apyl. pirmininkai, iš deš.: prof. J. Pikūnas, A. Rugienius, Vl. Selenis, dr. Vyt. Majauskas, L. Heiningas, Č. Staniulis, V. Kutkus, J. Gaižutis, J. Urbonas.

The previous chairmen of the Detroit section (Michigan District) of the Lith. Community, who participated in the recent convention in Detroit.

Foto K. Sragauskas

Praėjusių metų gruodžio mėn. 2 d. Detrote įvyko LB Michigano Apygardos atstovų suvažiavimas. Apygardą sudaro Grand Rapids, Detrote ir Rochesterio apylinkės ir Bufalo lietuvių klubas. Suvažiavimas išrinko Ap. valdybą. Ją sudaro: J. Urbonas — pirm., P. Turūta — vicep., V. Petrulis — sekr. Kontrolės komisijon įeina: Č. Staniulis, L. Heiningas ir B. Gražulis.

Į suvažiavimą, pakeliui iš Vliko seimo Toronte, užsuko LB JAV krašto vald. pirm. J. Gaila ir padarė pranešimą apie Chicagoj vykusį lietuvių mokslininkų suv-mą ir Vliko seimą Toronte. Po to dalyvavo Detrote reziduojančio JAV LB tarybos prezidiumo posėdyje ir tarėsi dėl valdybos ir tarybos darbų suderinimo bei kt. reikalais.

The Michigan district of the L. Community of USA held a meeting in Detroit, in Dec, 1973, where de-

legates from four of its comprising sections elected their Board of officers for a new term.

Suvažiavimo dalyviai.

Foto K. Sragauskas

Ramutė Drūtytė į lituanistinio švietimo darbą atėjo prieš 4 metus, su tėvais ir dviem sesutėm atvykusi iš Anglijos į Chicago ir pradėjusi studijuoti Pedagoginiam Institute. Dabar ji tęsia neakivaizdinio sk. kursą ir jau yra to kurso direktoriaus I. Serapino asistentė. Baigė pedagoginius mokslus ir nuo šių metų rudens pradėjo mokyti Brighton Parko parapiinėje pr. mokykloje

Ji šoka Žilvičio taut. šokių grupėje, dainuoja Aidučių ansamblyje, yra dainuojančių Rrūtyčių trio narė ir LB Brighton Parko apyl. valdyboje. (j.š.)

R. Drūtytė, teaches at the Brighton Park School, is a dancer, singer and active member of Lith. organizations.

Msgr. Audrys J. Bačklis, Vatikano valst. sekretoriaus kardinolo J. Villot raštu yra perkeltas iš Apaštališkos delegatūros Lagos, Nigerijoje, į valst. sekretoriatą Romoje. Nigeriečiai atsiveikindami atminimui jam įteikia garbės lazda.

Msgr. A. J. Bačklis receives a token of honor from Nigerians as he leaves his post there as the Apostolic Delegate in Lagos. Monsignor is now transferred to the Secretariat of State at the Vatican.

New Yorko vyrų choro "Perkūno" koncertas Clevelande; solistas S. Citvaras atlieka operų arijas. (S. Citavaras su žmona dviračiais nukeliavo iš New Yorko į Braziliją, kelionė užtrukę 14 mėnesių.) Soloist St. Citvaras is singing operatic arias at the "Perkūnas" (the chorus of males from New York) concert in Cleveland.

Foto V. Bacevičius

Hamiltono lietuvių dramos teatras, rež. E. Kudabienė, Clevelande pastatė V. Alanto 3 v. komediją "Šiapus už dangos". Nuotraukoje — iš dešinės:

A. Laugalys, A. Ulbinas, L. Steugevičienė, A. Stenevičius, M. Kalvaitienė, K. Baugarda, E. Dauguvietytė-Kudabienė. Clevelando LB pirm. J. Malskis dėkoja "Aukuro" vaidintojams.

Foto V. Bacevičius

"This Side of the Curtain", a comedy by V. Alantas was given its premiere in Cleveland, Ohio. It was presented by the "Aukuras", drama group from Hamilton, Canada.

Hamiltono Liet. dramos grupė "Aukuras", rež. E. Kudabienė, Clevelande pastatė Andersono pasaką "Sniego karalaitė". Clevelando LB kultūros reik. ved. P. Karalius dėkoja už gražų vaidinimą.

Another presentation by the Lith. Drama group of Hamilton, Canada, in Cleveland was Anderson's "Snow Queen".

Foto V. Bacevičius

Dalis Los Angeles žurnalistų vakaronėje. Sėdi: I. Medziukas, J. Pažėraitė, S. Pautienienė, K. Karuža, R. K. Vidžiūnienė, J. Kuprionis; stovi: A. Mironas, A. Razutis, J. Kojelis, A. Giedraitis, J. Naujokas, L. Balvočius, V. Šimoliūnas, K. Motušis, G. Valančius.

Some of the Lith. Journalists of Los Angeles who had gathered for their latest meeting, hosted by K. Karuža at his residence.

LOS ANGELES LAIKRAŠTININKAI DISKUTUOJA

Tradicija tapusios Los Angeles žurnalistų vakaronės susilaukia vis didesnio narių ir svečių susidomėjimo. Pamažu pasirodo ir senokai matyti veidai, — o tai bus dalinai pirmininko prof. J. Kuprionio nuopelnas. Subuvimo jaukumą sustiprina ir vaišingo valdybos nario K. Karužos pastogė — vilos Trakai svetainė.

Vakaronėms parenkamos aktualios temos, nesibaidant pasakyti savo nuomonę, bet su nuoširdžiu žingeidumu išklausant ir svetimosios.

Š. m. sausio 12 d. įvykusioje žurnalistų vakaronėje savo mintis patiekė trys kolegos: J. Kojelis, I. Medziukas ir A. Mironas, gi tema buvo — žvilgsnis į perijodinę lietuvių spaudą išeivijoje. J. Kojelis palietė spaudos etiką ir jos nesilaikymo atvejus, kaip, pav., melo apie "priešą" skelbimą, taip pat kritikavo gausius bandymus iššifruoti slapyvardininką, ir tai neva padarus, kreipimąsi į "nunuogintąjį" tikroju vardu, visiškai nesirūpinant galimu suklydimu, kaip tai red. J. Kojelio atveju ir yra įvykę. Toliau kalba sukosi apie pozityvios ir negatyvios kritikos skirtumus bei drąsos ir jūzlumo sąvokų supainiojimą.

Ignas Medziukas kreipė dėmesį į gerų santykių tarp skaitytojų ir laikraščio palaikymą, girdamas dabar daug kur jau įvestus skaitytojų laiškų skyrius, bet taip pat iškeldamas reikalą didesnio redaktoriaus atsakingumo "sąskaitų suvedimo" atvejais, kai laikraštis tampa tik kovos lauku, o ne tarpininku.

Andrius Mironas kalbėjo polemikos ir etikos klausimais, iškeldamas autoriaus teisių reikalą, kada straipsniai redakcijose būna beato-dairiškai nubraukomi. Nuomonių pasikeitime išryškėjo, kad dažnu at-

veju čia visgi yra jau redaktoriaus reikalas, nebent autorius raštu būtų kitaip susitaręs.

Dėmesio susilaukė ir keli kiti klausimai: nuolatinis kalbos blogėjimas, jaunimo bendradarbiavimo spaudoje suaktyvinimo reikalas (čia pasižadėjo pasistengti jaunimo atstovė Jūratė Pažėraitė); mūsų spaudos įdomumas ir nuobodumas; H. Tumo iškelta mintis "Pajūrio" atgaivinimo mintis. Po sklandaus minčių pasidalinimo ir vaišių nutarta susitikti už poros mėnesių. (Kl.)

Clem's Polskie Deli

★ Specializing in home made Fresh & Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Krakaus Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW

Daily from our own new BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT'S CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles 759-5058

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

JANUARY

1974

The First Lady, Mrs. Patricia Nixon, is greeted by the Lith. Consul-Gen. in Chicago, Mrs. J. Daužvardis, attending the Free World Lithuanian IV Folk Dance Festival (July, 1972)

Lietuvos gen. konsulė J. Daužvardienė sveikina JAV prezidento žmoną Patricia Nixon, atvykusią į IV liet. tautinių šokių šventę Chicagoj. (1972 m)..

Mr. B. A. Polek, President Talman Savings and Loan Assn., Chicago, with Consul-General of Lithuania, J. Daužvardis, admiring L. Christmas Tree which was featured at Lith. Festival at Talman Savings and Loan Assn.

Gen. kons. J. Daužvardienė su B. A. Poleku, Talman Savings and Loan Assn. prezidentu, grožisi lietuviška eglute to banko patalpose.

HOW UPTON SINCLAIR WROTE "THE JUNGLE"

We are reprinting below this testimony on the circumstances under which Upton Sinclair's "The Jungle" had come to life in 1906. It is from a hand written manuscript, aged and yellow with years. This document we have received by courtesy of Arėjas Vitkauskas. Yet concerning the producer's additional remarks (below) this could be said: Quite a number of other Lithuanians have been investigating, too, the motives, the causes that led the famous author to the creation of this masterly book based upon the lives of Lithuanians in America. Some of the findings have become publicly known. Even the version of the informant Lithuanian doctor from Chicago should not be discarded altogether, it would seem. Doctor Graičiūnas was one of the most eminent Lithuanians in Chicago since the beginning of the century and it is his name that Upton Sinclair used in the book's opening chapter (the saloon keeper).

The doctor's son, Vytautas Graičiūnas, a captain in the U. S. Air Forces in World War I, and an American civil engineer, knew about his parent's relations with Upton Sinclair and spoke about them when he came to his other country and served it through the years of World War II and after — until he tragically ended his life in a Soviet concentration camp in the early 1950's. — Editor

A certain Lithuanian doctor in Chicago used to boast that it was he who "gave all the information for Upton Sinclair to write his book "The Jungle". When, in nineteen forties I had a long visit with Sinclair in Pasadena, Calif., the author, to my question if one Lithuanian doctor in Chicago really gave him all the needed information for that book, he was surprised — he brought out of his archives a thick folder to check again and said no such doctor ever existed... Probably our superliterary doctor was one of those persons with whom Sinclair had a general talk in Chicago, but if so, the doctor was just an anonymous speaker in the crowd of others. As for the book's "feeling" — the author meant his own family, his own poverty in the winter cabin, own hunger, family illness, fear of grief after his boy died; all this went into the book about our Lithuanian hero. (One thing, unknown to us, is that later Sinclair had his book made a stage play that was a flop — Sinclair lost his own \$3000 on that,

dollars being of much greater value then).

Upton Sinclair related his story of creation of "The Jungle" in these words:

— ...People used to ask me afterwards if I had not spent my life in Chicago [adding then] that if I had done so, I could never have written "The Jungle"; I would have taken for granted things which now hit me a sudden violent blow. I went about, [at the time] white-faced and thin, partly from undernourishment, partly from horror.

It seemed to me I was confronting a veritable fortress of oppression. How to breach those walls, or to scale them, was a military problem.

I sat at night in the homes of the workers, foreign-born and native, and they told me their stories one after one, and I made notes of everything. In the daytime I would wander about the yards, and my friends would risk their jobs to show me what I wanted to see. I was not much better dressed

than the workers, and found that by the simple device of carrying a dinner-pail I could go anywhere. So long as I kept moving, no one would heed me. When I wanted to make careful observations, I would pass again and again through the same room.

I went about the district, talking with lawyers, doctors, dentists, nurses, policemen, politicians, real estate agents — every sort of person. I got my meals at the University Settlement, where I could check up my data by the opinions of men and women who were giving their lives to this neighborhood. When the book appeared, they were a little shocked to find how bad it seemed to the outside world.

At the end of a month or more, I had my data, and knew the story I meant to tell, but I had no characters. Wandering about in "Back of the Yards" one Sunday afternoon I saw a wedding party going on in the rear room of a saloon. There were several carriages full of people, and I stepped into the room, and stood against the wall. There the opening chapter of "The Jungle" began to take form. There were the characters — the bride, the groom, the old mother and father, the boisterous cousin, the children, the three musicians, everybody. I watched them one after another, and fitted them into my story, and began to write the scene in my mind, going over it and over, as was my custom, fixing in fast. I went away to supper, and came back again, and stayed until late at night, sitting in a chair again at the wall not talking to anyone, just watching, imagining, and engraving the details on my mind. It was two months before I got settled at home and first put pen to paper; but the story stayed, and I wrote down whole paragraphs, whole pages ex-

Emily and Stanley Balzekas, Sr. to the right and Irene and Stanley Balzekas, Jr. to the left. — Mr. & Mrs. Stanley Balzekas celebrated their 50th wedding anniversary with 125 friends and close relatives with their son, Stanley Balzekas, Jr., and daughter-in-law, Irene, at the home of the Juniors.

Mr. Balzekas, Sr. came to America in 1912 — a blacksmith from Lithuania. After studies (Valparaiso Univ.) and butcher business, he entered the automobile field in 1921.

Since 1926 he took up the present premises at 4030 Archer Ave., and sold cars; since 1933 he has become one of the oldest Chrysler-Plymouth dealers in Chicago.

S. Balzekas, Sr., was President of the Lithuanian Chamber of Commerce, Vice Pres. of the Archer Road Kiwanis, Director of the Chicago Chrysler-Plymouth Assn., a founder member of the Balzekas Museum of Lithuanian Culture and a member of many other civic and charitable organizations. He is one of the pioneer automotive men and is well known throughout the country.

Emilės ir Stasio Balzekų 50 metų vestuvinę sukaktį švenčiant. Foto nuotraukoj E. ir S. Balzekai vyresnieji ir I ir S. Balzekai jaunieji.

S. Balzekas iš Lietuvos atvyko 1912 m. Mokėsi Valparaiso un-te. iškilo į stambius auto prekybininkus. Dalyvavo daugelyje organizacijų ir joms vadovavo. Įkūrė Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejų, kuriame surinkta daug liet. kultūros istorinės medžiagos.

actly as I had memorized them.

For my previous winter's writing I had built with my own hands a little cabin, eight feet wide and ten feet long, roofed with tar-paper and supplied with one door and one window. In it stood a table, a chair, a home-made shelf for books, and a little round pot-bellied stove that burned coal — since the urgencies of inspiration were incompatible with keeping up a wood fire. This little cabin was now loaded onto a farmer's wagon and transported to the new place, and set up on an exposed ridge; in those days I valued view more than shelter, but nowadays I am less romantic, and keep out of the wind. To this retreat I repaired on Christmas Day, and started the first chapter of "The Jungle".

For three months I worked incessantly, I wrote with tears and anguish, pouring into the pages all that pain which life had meant to me. Externally, the story had to do with a family of stockyard's workers, but internally it was the story of my own family. Did I wish

Continued next page

THE SHORTEST MOON

From the novel "Artist's Wife" by Juozas Tininis

(Continued)

Just then I notice a kangaroo striding in the valley, one of the biggest specimens that I have ever seen. I point my finger to show it to the American, whereas he asks me instantly — apparently he is short-sighted:

— What kind of an animal is that?

— An Australian grasshopper, — answers the shepherd who had been attentively following our conversation.

The American is instantly aware that he is being ridiculed and he frowns gloomily. We hasten our pace and the flock of animals is soon left behind us.

In a short while we reach the villa. I thank the American for carrying the painting and express a wish to meet with him more often in order to discuss Texas. Leaving the picture and painting requisites in my room I go to the dining hall as it is about dinner time. I find Moira at table, waiting for me already. She scolds me a bit for being late. The blame I shift on the American for, really, he has delayed me with his talk about Dallas, the city he lives in and the capital of the state of Texas.

— Have you finished the painting?

— That you'll see when we return to our room.

Never have I enjoyed a dinner meal so much as I do today. Moira is astonished by my wild appetite and even offers me part of her portion.

After dinner we are not going out for a walk anymore but remain sitting on the verandah from where we enjoy views of the mountains.

Next day I finish the "Blue Mountains" painting completely and hang it up on a wall in my room. I even invite the hotel owner to examine my painting, and hear many words of praise from him. I now believe this will be one of my very best pictures.

During the remaining days of this week I do another painting, a portrait of Moira where she is shown wearing ear-rings, with a fluff of black hair drooping over her forehead, and the pearl necklace that I bought her. She has never yet worn the other necklace that Henry Bell presented her with for she knows that I dislike it. The portrait comes out to be quite well executed. Moira is also much satisfied with it. Definitely, I'll have to hang it up an art exhibition of my works.

When Saturday evening comes I am sitting on the hotel's terrace

with Moira and contemplating the purple sprays of color that the setting sun is decorating the skies with. Unexpectedly a human figure appears before us in the gathering twilight, and speaks forth — in Lithuanian. It appears that Antanas Ruigys has come to visit us, just as he had promised to do.

— Well, my chirping birdies, how are you faring on your honeymoon?

— Quite right.

— Ah! And what a beautiful spot this Katoomba of yours is, — he continues also in Lithuanian.

— What is this language that you are speaking? Is it anything similar to German? — asks Moira.

— No. However Antanas could give you a better explanation for he has been a teacher and knows a lot about languages.

— Sure, if only this will be of interest to you. Our Lithuanian language is much similar to Latin, Greek, even Sanskrit.

— Sanskrit? I've never heard anything about that either.

— It's the ancient language of India in which the two greatest epics of the world were written: "Mahabharata" and "Ramayana".

— Just think! Then you really have a famous language. Could you please speak another sentence in Lithuanian?

— — With pleasure. Here it is: "Dievas davė dantis, Dievas duos ir duonos." The same sentence in Sanskrit says: "Devas adadat datas, Devas dat api dhanas." Or in Latin: "Deus dedit dentes, Deus dedit et panem."

— My, I never thought that you were such an educated person! You know not only Latin but Sanskrit too. With such knowledge you could be a professor in Australia.

— Alas, Australia has found me fit only to wash dishes in a hospital kitchen.

— What a pity not to take to better advantage of such a talent! There really are silly people in our government: it has gathered here all sorts of competent professionals but will not provide them with suitable occupations. I am ashamed and outraged because of this.

— There is nothing to be done about it. It's not within our power to give the Australian government directions on how to handle affairs: it must know what it is doing.

It has become quite dark while we are thus chatting. The Australian sky presently blooms forth above our heads, it is immensely deep and adorned by millions of brilliant stars.

Antanas soon leaves us as he is tired after his bus trip. He retires to his room for the night. I keep on talking with Moira on the terrace and suddenly she too becomes quiet. Unsuspectingly a wand of slumber has sealed her eyes off with a delicious repose. I now take her into my hands and carry her off to the bedroom to rest.

Antanas spends only a day and a half at Katoomba and then hurries back to Sydney to the call of his dish-washing duties. The hotel-keeper is not pleased with such a rush departure, even though Antanas has promised to return here again and spend a lengthier vacation.

I am bewildered at how unnoticeably quick the first week of our honeymoon has flown away; it was spent more at arduous painting than at the caressing of Moira. Ah, that time! There is no way of slowing down its pace.

I feel myself somewhat drunk. Yet not so much from Moira's love as from the beauty of the views surrounding us, the azureness of the skies which inflicts a strange longing, roused by the playfulness of the sunsets among the regal mountain ridges... I am too modest a painter to be able to reproduce on canvas the majesty of our surroundings.

Before the honeymoon is over I finish a few more paintings which may boast of the bravado of their coloring, their translucent mood, and the gaiety of their brush strokes. I am quite satisfied with my achievements and have faith that they will be rewarded with compliments from the visitors of my future art exhibition.

On the last day of our stay I go over to Andrius to settle by bill for the four weeks' stay at his villa. He in turn asks me:

— Couldn't you pay me with one of your pictures?

— Certainly. And which one of them would you like? You have seen them all.

— "Blue Mountains".

— Oh! You do have fine taste. I can let you have this but upon one condition.

— What would that be?

— I want to have it exhibited first, together with the other paintings, at an Art Gallery in Sydney. After that you can have it.

— I agree. Only when will the exhibition take place?

— I'll inform you of this by letter.

— Excellent. I shall be waiting for your letter.

It's a pity to be parting with the sympathetic hotel-keeper and with his wife Marcella forever full of coquetry. Also with the rich Texas man who intends to send me

guarantees for work and lodging in case we decide to come to live in America. He even offers his address and invites me not to hesitate to write to him in case of necessity. After saying goodbye to all these nice people we leave Katoomba which will forever remain in our minds as one of the most beautiful and unforgettable moments of our lives.

We return to Sydney with Moira with no little resentment that the good things on earth are so short-lived. It is not in February that the moon is shortest, it is during one's honeymoon.

Translated
from the Lithuanian
by A. Milukas

U. SINCLAIR'S "THE JUNGLE"

Continued from page 19

to know how the poor suffered in winter time in Chicago? I had only to recall the previous winter in the cabin, when we had had only cotton blankets, and had put rugs on top of us, and cowered shivering in our separate beds. It was the same with hunger, with illness, with fear. "Ona" was "Corydon", speaking Lithuanian, but otherwise unchanged. Our little boy was down with pneumonia that winter, and nearly died, and the grief of that went into the book.

Another activity during that summer and autumn of 1906 — I made an effort to turn "The Jungle" into a play. Arch and Edgar Selwyn were play brokers at this time, and suggested Edgar's wife as my collaborator. Margaret Mayo afterwards wrote a highly successful farce-comedy, "Baby Mine", but "The Jungle" was something different, and I fear we made a poor dramatization. We had a manager who was thinking of nothing but making money, and some slapstick comedians put in dubious jokes which I, in my innocence, did not recognize until I heard the gallery tittering. The play came to New York for six weeks, and lost money — or so I was told by the managers, with whom I had invested three thousand dollars.

Concerning "The Jungle" I wrote that "I aimed at the public's heart, and by accident I hit it in the stomach". I am supposed to have helped clean up the yards and improve the country's meat supply — though this is mostly delusion. But nobody even pretends to believe that I improved the condition of the stockyard workers.

By A. Bernotas

DRUSKININKAI

In 1967 Soviet Russia issued a series of 5 stamps, showing "Baltic Resorts". On these stamps are commemorated: Narva-Jõesuu (Estonia), Jurmala near Riga (Latvia), Druskininkai (Lithuania) and two resorts in "Kaliningradskaja Oblast" (Eastern Prussia).

A different resort is shown on every stamp, mainly the characteristic central building of its Kurort. Besides the drawing of the building, a flower or a plant is shown on every stamp too, supposedly characteristic of the region. But we doubt very much whether these flowers or plants are really characteristic of the locality, because they are such as can be found all over the neighboring countries or even throughout the entire continent.

In this chapter we will talk only about the Lithuanian resort Druskininkai. The 10 Kopek stamp shows a partially hidden building, apparently a mud-bath clinic. And the bottom of the stamp shows a blooming cranberry plant, which really is not characteristic for the Druskininkai region at all. The name of the resort is inscribed in Russian and in Lithuanian, all other inscriptions are in Russian only.

The name of Druskininkai is derived from the Lithuanian word "druska" (salt), because there are

several salt wells in the vicinity. The town of Druskininkai is sometimes called Druskininkėliai or Druskininkai Resort, because 2 km eastward of the town there is located another village of Druskininkai, called Senieji (The Ancient) Druskininkai.

The Town of Druskininkai is situated in Eastern Lithuania on the Nemunas River, where the stream of Ratnyčia flows into Nemunas, 65 km northward from the town Gardinas (Grodno), by waterway, and 449 km from the mouth of Nemunas at the Baltic Sea. It lies on the high left bank of the river and is surrounded by beautiful and dry pine-tree forests. It is a church-

town with a greatly expanded residency above the 1000 inhabitants of pre-war days.

In the vicinity of Druskininkai there are located remnants of several stone-age settlements and castle-hills. Not far away from Druskininkai once stood the famous castle of Liškiava of which we can learn much from Vincas Krėvė's well-known book "Dainavos šalies senų žmonių padavimai" (Old People Legends of the Country of Dainava). The chroniclers of the Teutonic Knights have mentioned time and again that the German Ritters used to come to Druskininkai in order here to cross the Nemunas River during their marauding assaults against greater Lithuania. For example, in 1311 Grand Master Heinrich Plecke defeated Grand Duke Vytenis' troops and captured the castle of Druskininkai. In 1378 Grand Commander Theodor Elner of Belga had attacked Grand Duke Kęstutis near Druskininkai. Sometimes the Knights of the Cross had attacked Druskininkai as much as twice in a single year.

The value of the salt-wells of Druskininkai was appreciated by local people since earliest times, and they used to distill salt from the wells' waters. It is known that a certain farmer Pranciškus Surmetis, and later his son Benediktas, who both lived in Druskininkai in the 18th century were the first ones who started to use the salty well water for medical treatments. In 1789 King Stanislas Augustus with his noblemen visited resort D. and he gave orders to test the mineral waters. After the Russians occupation of the 1790's, Russians paid special attention to the resort. In 1835 Prof. I. Fonberg of the Vilnius University tested waters and found that 5 wells are good for medical treatments. In 1837 the Russian government assigned 25 thousand Rubles to build mud-baths, sanatoriums and summer-houses. In 1841-44 already about 2000 visitors came to Druskininkai.

In the village, outside the town, there were built a Catholic and a Pravoslav churches. The land was parcelled in lots and sold, but just to the Russians. Only few Lithuanians and Poles were able to attend the resort. After 1905 the situation changed somewhat and soon many attendants visited or settled there, coming from the cities of Vilnius, Cracow, St. Petersburg and other places. In Druskininkai for a number of years the famous Lithuanian artist M. K. Čiurlionis resided and his father was the local organist. There. Other visitors were — the famous historian T. Narbutas, author J. I. Kraszewski and many more.

In 1919 Druskininkai (as well as the whole Territory of Vilnius) was occupied by the Poles. Poles had a liking for Druskininkai and built there new sanatoriums, hospitals, summer houses, a railroad connection to Pariečė, and also drilled new wells. In 1937 upon advice of Prof. V. Stankevičius of the Vilnius University, the richest springs of Druskininkai were given Lithuanian names, such as Vytautas, Birutė, Undinė and Aušra. The deepest drill received Pilsudski's name. The Marshal of Poland, Lithuanian-born Josef Pilsudski liked to vacation in Druskininkai very well. It is said, that Pilsudski used to sit on the high bank of Nemunas, to look across the river's waters over to the Lithuanian side and to regretfully meditate why in 1920 he had not taken over the remainder of his Lithuanian country.

During World War II Germans converted the resort of Druskininkai into a health and recreation center for their disabled soldiers. The name of the resort was changed to Memeltalbad.

In 1945 Soviet Russia re-occupied Druskininkai and officially had it attached to the Lithuanian Soviet Republic, but the sanatorium was declared a resort of "All-Soviet-Union" significance and is now visited every year by thousands of Soviet citizens from all corners of the Soviet Russia. Soviets have added here more new hospitals, new sanatoriums, living houses and have constructed roads. With the ensuing traffic came noise, polluted air and Druskininkai is rapidly losing its pastoral tranquillity and image.

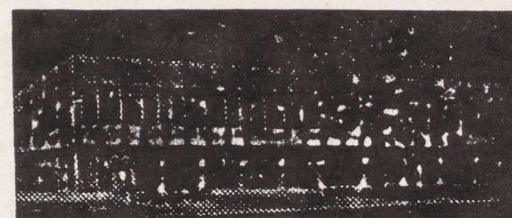
DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ UŽ VISAS TAUPYMO SĄKAITAS

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŪSKITE ČEKĮ DABAR.

7 1/4% UŽ TERMINUOTUS CERTIFIKATŲ INDELIUS

Dividendas išmokamas kas mėnuo TAUPYMO SĄSKAITOS IKI \$20,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada, Europa, Germany, Austria. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, Strengthening Hair, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.
Listed in Druggist Red-Blue Book.
JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply \$6.00. Money Order, P. P., Send today —

J I B LABORATORIES

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill.
60650

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill.

MARY HAMROCK

PIERCE — HAMROCK

MORTUARY

921 Venice Blvd.

Los Angeles, Calif.

Phone: Richmond 9-6091

"L. DIENŲ" LEIDYKLOS K N Y G O S

MŪSŲ POEZIJOS LEIDINIAI

Gražina Tulauskaitė

Vakarė banga

Poezija

Aksominiais viršeliais

128 psl., kaina \$2.00

Elena Tumienė

KARALIAI IR ŠVENTIEJI

A. Korsakaitės viršelis ir vinietės

Kaina \$2.50

Nerima Narutė

RELIKVIJOS

Lyriniai natiurmortai

Viršelio aplanką piešė P. Jurkus

Kaina \$2.00

Aleksandras Radžius

PAUKŠČIŲ TAKAS

Viršelio aplankas Pauliaus Jurkaus

Kaina \$1.50

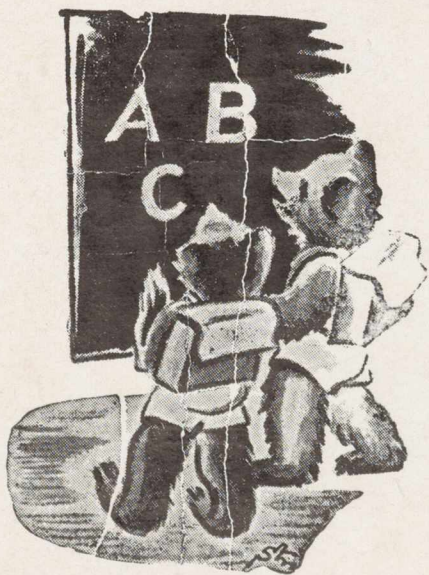
Alfonsas Gričius

PAŽADINTI SFINKSAI

Kaina \$1.50

Vytės Nemunėlio

Meškiukas Rudnosiukas

su spalvotomis V. Stančikaitės

ilustracijomis.

Kaina \$3.00

Launching the annual Awards Banquet of the Balzekas Museum of Lithuanian Culture at Drake Hotel, Chicago. (Feb. 24th). — From left: St. Molis; Ill. State Sen. Fr. Savickas; Margi Mankus, souvenir comm. chrm., Hon. George Dunne, Cook County presiding Commissioner; F. Zapolis Banquet chrm.; Stanley Balzekas, Jr. G. Kerelis.

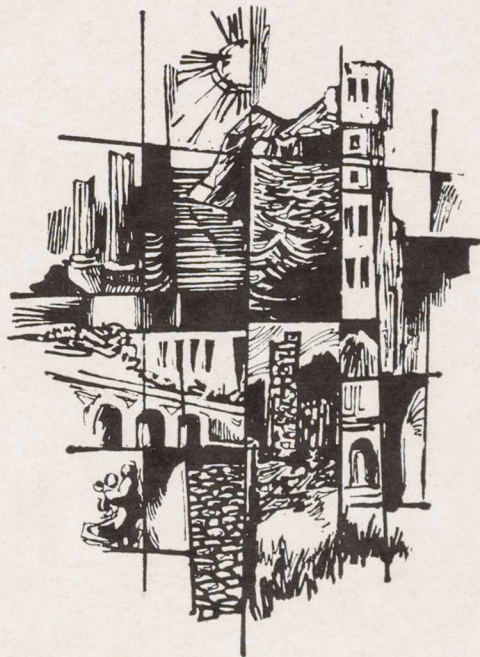
Councilman G. W. Dunne has been chosen to receive the Lithuanian of the Year Award for his constant and willing aid to consure the resolving of their multiple affairs.

Juozo Tininio

meilės romanas laiškais

ir prozos bei poezijos vertimai

LAIŠKAI ANDROMACHAI

Su dail. Alf. Dociaus iliustracijomis

Gražaus albumo formato

Išleido "Lietuvių Dienos"

Kaina \$4.00

Gaunama leidykloje ir pas knygų

platintojus.

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLA

4364 Sunset Boulevard

Hollywood, California 90029

Traditional Lithuanian Christmas program was held at the Balzekas Museum, Chicago, on Dec. 16th.

The promoters (from l.): Margis Mankus, Janina Marks, Fr. Zapolis, Del Zunas (Pres. of the Museum's Women's Guild), and Theodora Kuzas.

Headquarters of Chicago Police Dept. extends official welcome to Consul General of Lithuania, Josephine Daužvardis, and to Chicago Consular Corps Ladies Club.

Mrs. Daužvardis is program chairman of the Club, and arranged a tour of Police Dept. for members of the Club.

ADMINISTRACIJA RAŠO

GERBĖS PRENMERATORIAI:

J. Vitėnas, vysk. V. Brizgys, Wm. Maker, C. A. Laucius, Mary Shalins, Dr. J. S. Kriaučiūnas, M. Kirilas, Msgr. J. A. Karalius, A. J. Aleksis, kun. E. Statkus, Dr. J. Kaškelis.

LD ŽURNALUI PAREMTI AUKOJO:

Po \$5: J. Šadauskas, A. Rapšys, J. Šepetys, Dr. G. Stapulionis.
Po \$4: J. Masilionis, J. Krištolaitis, K. Degutis.

\$3: S. Jankauskas.

Po \$2: A. Vilčinskas, J. Girevičius, J. Bagdonas, C. Pakulis, E. Josen, B. Tautvilienė, S. Baniulis, N. Shumbris, kun. V. Karalevičius, K. Bačauskas.

Visiems nuoširdžiai dėkojame —
Administracija

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus.

Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
'Draugas', 'Marginiai', 'Terra' Gifts
International.

Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas,
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa",
St. Anthony's Parish Library.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Kenosha, Wis. — B. Juška.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.

Rochester, N. Y. — A. Sabalis.

Waterbury, Conn. — "Spauda".

Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

AR TURITE ŠIUOS LEIDINIUS?

LITHUANIA Land of Heroes. Country,
People, History, Language. Lithuania's
Fight Against the Kremlin Rule. Soviet
Genocidal Practices in Lithuania. Prepared
and edited by Leonard Valiukas.
Lithuanian Days Publishers, 4364 Sunset
Blvd., Hollywood 29, Calif. 88 p. Part II
— Illustrations, 96 p. Price: \$4.75.

M. Gimbutienė, BALTS. \$8.50

Dr. J. Končius, Vytautas the Great
Minkštais viršeliais \$3, kietais \$4.

Lietuvių-anglų k. žodynas. \$7.00

Anglų-lietuvių k. žodynas. \$6.00

Mūsų knygyne galite gauti daugelį
kitų naujausių leidinių:

Rašykite

Lithuanian Days Publishers

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 11:30 — 12:00 p. p.
Liet. Radijo valandėlės klubo pirm. Stasė
Pautienienė; ižd. J. Mitkus, 2610 Griffith
Park Blvd., Los Angeles, Calif. 90039.
Programos vedėjai: V. Gilyš, P. Jasiukonis;
pranešėja Danutė Kaškelienė; vyr.
red. S. Pautienienė, 841 Stanford St., Santa
Monica, Calif. 90403 (213) 828-3779.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WFMM 93.1 mgcl.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpie.
AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentino Minkų, gir-
dima sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdūtės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS

7 programos savaitėje
Pirmad. ir penktad. — 11 val. ryte;
šeštad. ir sekmad. 8:30 — 9:30 ryte
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barkus.
Transliuojama iš nuosavo studijos
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia liet. radijo programa Amerikoje.
Isteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas Petras Petrutis.
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian
Produced by Anthony J. RUDIS
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Saturday 8 p. m. to 9 p. m.
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa
TĖVYNĖS GARSAI
Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas Juozas Stempužis.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Vedėjas — Ralph Valatka
Telefonas: 537-5550.
17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219
Arba Briedis, Realty Tel. 883-5244.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:25 — 905 val. ryto
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo pirm. — Kazys Gogelis.
13436 Garfield Ave., Detroit, Mich. 48239
Telefonas: 535-6683

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 4:15 — 5:15 val. p. p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius.
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius Jokubas J. Stukas,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmad vak. 8:05 — 9:00 — 89.5 mg.
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kezys, 62-15 69 place,
Middle Village, N. Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius.
Circonvallazione NOMETANA 162.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kroni-
ka, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda
redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė
Sekmadieniais 6 val. popiet.
per WCMF-FM, 96,5 mc.
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: Pr. Puidokas, pirm., 580
Wilkins St., (14621); A. Cieminis, vicep.,
R. Kiršteinis, sek. 229 Nester St. (14621);
V. Žmuidzinas, ižd., L. Laukaitienė, narė.
Programų vedėjai: O. Adomaitienė, A.
Cieminis, V. ir N. Draugeliai, A. Dziako-
nas, St. Ilgūnas, R. Kiršteinis, Br. Krokys,
V. ir B. Litvinai, J. Šipaila, D. Šiurilienė,
V. Žmuidzinas.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00.
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708.
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas L. Stankevičius.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

LIETUVIAI TELEVIZIOJE

Isteigta 1966

WCIU - TV Channel 26

Sekmadieniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60636
Tel. (312) 778-2100

Tolius šlutas, vald. pirm.